

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย

ผลจากการวิเคราะห์ และการแปลความหมายข้อมูลผู้วิจัย ได้เสนอผลตามลำดับคือ ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น เกณฑ์ปกติ และระดับของจิตสำนึกต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น

เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
t	หมายถึง	ค่าทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม
T	หมายถึง	คะแนนที่ปกติ (Normalized T- Score)
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
$\bar{X}\%$	หมายถึง	ร้อยละของค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SE	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
CV	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีนัยสำคัญที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ผลการวิจัยวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นมา จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 53 ข้อ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก จ หน้า 157) ประกอบด้วยข้อคำถามที่ใช้คำถามแบบถามตรง และแบบสถานการณ์ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น จำแนกตามหมวดหมู่ของวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งหมด 5 หมวด คือ หมวดธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศาสนา (ข้อที่ 1-10) หมวดภาษาและวรรณกรรม (ข้อ 11 – 22) หมวดศิลปกรรมและโบราณคดี (ข้อ 23 – 37) หมวดการเล่น ดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ (ข้อ 38 – 42) และหมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ (ข้อ 43 – 53) ในแต่ละหมวดก็จะเรียงข้อคำถามตามลำดับขั้นความรู้สึกตามแนวคิดของแคทไวลและคณะจากต่ำไปสูง ดังนี้คือ

ขั้นการรับประสบการณ์ ได้แก่ข้อที่ 1, 6, 11, 17, 23, 28, 33, 38, 43, 49

ขั้นการตอบสนอง ได้แก่ข้อที่ 2, 7, 12, 18, 24, 29, 34, 39, 44, 50

ขั้นการให้คุณค่าได้แก่ข้อที่ 3, 8, 13, 14, 19, 25, 30, 35, 40, 46, 51

ขั้นการจัดระบบคุณค่า ได้แก่ข้อที่ 4, 9, 15, 20, 26, 31, 36, 41, 47, 52

ขั้นกิจนิสัย ได้แก่ข้อที่ 5, 10, 16, 22, 27, 32, 37, 42, 48, 53

2. คุณภาพของเครื่องมือ

ผลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

2.1 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้ค่าความเที่ยงตรงดังนี้

2.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบวัด จิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดโดยการรวบรวมความหมายของจิตสำนึก พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีจิตสำนึกต่อสิ่งต่าง ๆ แนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึก ขอบเขต ความหมาย และตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความ สารคดี การใช้แบบสอบถามสอบถามจากครู และนักเรียน

ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุในท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ (ดังมีรายนามปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 140) จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิชาการ การสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม แล้วเรียงลำดับความถี่ของคำตอบที่ซ้ำหรือสอดคล้องกันในแต่ละกลุ่มจากสูงไปต่ำ จากนั้นนำคำตอบที่เรียงลำดับแล้วมาเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มเพื่อหาความสอดคล้อง พิจารณาเลือกคำตอบส่วนที่สอดคล้องกันและมีความถี่สูงมาก ซึ่งได้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ ความหมาย ขอบเขต และตัวแทนของวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของคนเมือง ส่วนทางด้านของจิตสำนึกได้ความหมาย ขอบเขต ตลอดจนแนวคิดและพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้ ในส่วนของตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ละหมวดของจังหวัดเชียงใหม่ และพฤติกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และด้านจิตวิทยาและผู้รู้ในท้องถิ่น ช่วยพิจารณาตัดสินว่ารายการพฤติกรรม และตัวแทนวัฒนธรรมท้องถิ่นในแบบสอบถาม ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่น และพฤติกรรมซึ่งการมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาร่วมกันอภิปรายกับคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

ในส่วนของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทดลองออกแบบวัดหลายรูปแบบ และได้ทดลองนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 20 คน และในระดับที่สูงกว่าได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระดับอุดมศึกษา และในส่วนของผู้ใหญ่ที่มีงานทำ จำนวน 10 คน ทดลองตอบทั้งนี้เพื่อช่วยพิจารณาความบกพร่องของข้อคำถามและความเหมาะสมในการใช้ภาษากับระดับของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งมีการสัมภาษณ์ประกอบการตอบคำถามในแต่ละครั้ง โดยถามในด้านลักษณะของการถาม ข้อบกพร่องของข้อคำถาม เช่น ความชัดเจนของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของภาษากับระดับของนักเรียน โอกาส

ในการเดาคำตอบ การไม่ตั้งใจตอบ ข้อมูลที่ได้จากการตอบ และอื่น ๆ แล้วนำผลที่ได้ในแต่ละครั้งไปรวมอภิปรายกับคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จนได้รูปแบบของแบบวัดและข้อคำถามออกมา จากนั้นจึงได้ดำเนินการสร้างแบบวัดขึ้นมาจำนวน 2 ฉบับ ในลักษณะของคู่ขนานที่ถามคุณลักษณะเดียวกันแต่ใช้คำถามคนละรูปแบบ คือ แบบถามตรง และแบบถามโดยใช้สถานการณ์ จำนวนฉบับละ 54 ข้อ นำแบบวัดที่สร้างไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 2 ท่านเป็นผู้พิจารณา แล้วนำผลมาร่วมอภิปรายกันระหว่างคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับผู้วิจัยในด้านลักษณะการถาม ความชัดเจนของคำถาม ลำดับขั้นของความรู้สึกที่ถามในแต่ละข้อคำถาม การใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ จนมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อรายการ แสดงว่าข้อคำถามของแบบวัดทั้งสองฉบับมีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์จริงเพราะได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ จากนั้นจึงนำแบบวัดที่ได้ไปทดลองใช้ (ดังรายละเอียดในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยข้อ 10, 11 หน้า 57) แล้วคัดเลือกข้อคำถามจากแบบวัดทั้งสองฉบับที่วัดในระดับเดียวกันมาระดับละหนึ่งข้อ โดยพิจารณาจากข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงร่วมกับลักษณะของการตอบ ในส่วนของการแสดงผลในการตอบในข้อนั้น ๆ ในส่วนระดับใดที่มีหลายข้อก็จะเลือกมาเพียงข้อเดียวโดยใช้วิธีการเดียวกัน แต่ถ้าระดับใดไม่สามารถจะเลือกมาข้อเดียวได้ ทั้งนี้เพราะมีการถามในลักษณะที่ต่อเนื่องกันตามสถานการณ์ ก็จะเลือกมาทั้งสองข้อ (ข้อ 13 และ 14) ก็จะได้ข้อสอบทั้งหมด จำนวน 51 ข้อรวมกับข้อที่ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบจำนวน 2 ข้อ จะได้แบบวัดทั้งฉบับจำนวน 53 ข้อ

2.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของข้อที่วัดในแต่ละลำดับขั้นความรู้สึก ตามแนวคิดของแครทไวลและคณะกับคะแนนรวมของแบบทดสอบทั้งฉบับ ได้ค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74 ซึ่งเมื่อทดสอบนัยสำคัญแล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ที่ระดับ $\alpha = .001$, $df = 1,063$, $t \geq 3.291$) แสดงว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละฉบับที่เป็นคู่ขนาน หาโดยใช้วิธีเทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดย
ที่จะแบ่งการทำให้เป็นสองครั้งคือ ครั้งแรกทำการทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยนำแบบ
วัดไปทดสอบกับนักเรียน จำนวน 100 คน นำคะแนนที่ได้มาแบ่งเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่ได้คะแนน
สูงและต่ำ กลุ่มละ 25 คน แล้วนำคะแนนมาทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
รายชื่อของทั้ง 2 กลุ่ม คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ระดับ .05 ขึ้นไป ของแต่ละฉบับไว้
และทำการปรับปรุงข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ นำไปทดลองใช้ครั้งที่สองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มเดิมจำนวน 100 คน นำคะแนนที่ได้มาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้
คะแนนสูง และต่ำกลุ่มละ 25 คน แล้วนำคะแนนมาทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความ
แตกต่างรายชื่อของทั้งสองกลุ่ม (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข-ณ หน้า 213-214) คัดเลือกข้อ
ที่มีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ระดับ .05 ขึ้นไป แล้วนำคะแนนที่ทุกข้อที่คัดเลือกไว้ของแบบวัดทั้ง
สองฉบับที่ได้จากการทดลองทั้งสองครั้ง มาจัดกลุ่มเข้าด้วยกันระหว่างข้อที่วัดเนื้อหาและความรู้สึก
ระดับเดียวกัน เลือกข้อที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดไว้เพียงข้อเดียว ในกรณีที่ข้อสอบบางระดับ
ของทั้งสองฉบับมีเพียงข้อเดียวหรือไม่มีคู่ ก็เลือกข้อนั้นมาเลย แต่ถ้าข้อใดที่มีคำถามต่อเนื่องกัน
ตามสถานการณ์ ถ้าตัดออกแล้วจะทำให้ผลการตอบของข้อที่ต่อเนื่องกันนั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วน
ก็จะเลือกไว้ทั้งสองข้อ จึงทำให้ในบางระดับความรู้สึกของเนื้อหาหนึ่ง ๆ มีคำถามมากกว่าหนึ่ง
ข้อ แต่ถ้าหากคู่ใดมีค่าคะแนนที่เท่ากันก็จะเลือกมาเพียงข้อเดียว พิจารณาจากเหตุผลในการตอบ
ที่ชัดเจน และนำเชือกมัดมากกว่าเป็นหลัก ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่า t แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสองฉบับที่เลือกจากการทดลองสองครั้ง

ฉบับที่ 1 ข้อคำถามแบบ ถามตรง		ฉบับที่ 2 ข้อคำถาม แบบสถานการณ์		ฉบับที่ 1 ข้อคำถาม แบบถามตรง		ฉบับที่ 2 ข้อคำถาม แบบสถานการณ์	
ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
1	3.055**	1	2.823**	19	6.000***	21	1.281
2	2.449**	2	2.753**	20	7.853***	23	3.091**
3	2.449**	3	4.000***	21 ใช้ตรวจความคงที่ในการตอบ			
4	3.055**	4	2.753**	22	6.532***	20	4.707***
5	3.845***	5	4.938***	23	3.055**	22	3.980***
6	6.532***	6	3.166**	24	2.585**	24	3.098**
7	3.361***	7	5.099***	25	2.295*	-	-
8	4.437***	8	4.707***	26	3.361***	25	3.674***
9	4.432***	9	3.464***	27	3.055**	26	1.445
10	6.532***	10	5.196***	28	2.753**	27	4.342***
11	4.707***	11	3.166**			28	2.295*
		12	2.000*	29	3.098**	29	3.773***
12	2.753**	13	1.445	30	2.753**	30	2.281*
13	1.693	14	6.000***	31	4.000***	31	4.437***
		15	6.000***			32	5.099***
14	2.295*	16	2.419*	32	3.527***	33	3.989***
15	2.753**			33	3.161**	34	2.281*
16	2.551**	17	2.753**	34	3.994***	35	3.166**
17	7.141***	18	2.823**	35	4.437***	36	4.802***
18	5.527***	19	5.527***	36	1.984*	37	1.899*

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ฉบับที่ 1 ข้อคำถามแบบถามตรง		ฉบับที่ 2 ข้อคำถามแบบสถานการณ์	
ข้อ	ค่า t	ข้อ	ค่า t
37	4.171***	38	1.899*
38	3.464***	-	-
39	4.096***	39	4.437***
40	4.437***	40	4.096***
41	5.628***	41	4.303***
42	6.000***	42	3.674***
43	6.000***	43	3.361***
44	6.532***	44	6.000***
-	-	45	ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบ
45	7.141**	46	4.437***
46	ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบ -	47	2.823**
47	13.266***	48	2.138*
48	13.266***	49	0.464
49	1.865*	50	2.874**
50	4.707***	51	3.674***
51	5.099***	52	0.000
52	3.098**	53	2.571*
53	4.000***	54	2.831**
54	0.827		

*** ระดับนัยสำคัญที่.001 **ระดับนัยสำคัญที่.01 * ระดับนัยสำคัญที่ .05

- หมายเหตุ
1. ข้อที่ไม่มีคะแนนที่เป็นข้อที่ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบ
 2. ข้อที่อยู่ในกรอบเดียวกันเป็นข้อที่วัดความรู้สึกในระดับเดียวกัน
 3. ในบรรทัดเดียวกันที่ไม่มีคู่เป็นข้อที่ไม่มีคำถามที่เป็นคู่ขนานกัน

จากตาราง 3 แสดงว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของฉบับที่หนึ่งมีจำนวน 50 ข้อ ใน 52 ข้อ ที่สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงออกจากกลุ่มที่มีจิตสำนึกต่ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขึ้นไป ยกเว้นข้อ 13 และ 54 ไม่มีอำนาจจำแนกจึงตัดทิ้งไป สำหรับข้อ 21 และ ข้อ 45 เป็นข้อที่ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบของข้อ 20 และ 44 ตามลำดับ จึงไม่มีค่าคะแนนที่

ในส่วนของฉบับที่สอง มีจำนวน 48 ข้อ ที่สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงออกจากกลุ่มที่มีจิตสำนึกต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขึ้นไป ยกเว้นข้อ 13, 21, 26, 49, 52 ไม่มีอำนาจจำแนกจึงได้ตัดทิ้งไป สำหรับข้อ 45 เป็นข้อที่ใช้ตรวจสอบความคงที่ในการตอบของข้อ 44 จะไม่ให้คะแนน เมื่อนำข้อคำถามมาจับคู่เปรียบเทียบกัน แล้วพิจารณาเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง จะได้ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 ได้แก่ข้อที่ 1, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 25, 30, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53

ฉบับที่ 2 ได้แก่ข้อ 2, 3, 5, 7, 8, 14, 15, 17, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 36, 39, 54

จากการคัดเลือกดังกล่าวได้ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 53 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้วัดจิตสำนึกจริง จำนวน 51 ข้อ โดยที่ทุกข้อมีอำนาจจำแนกจริง สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงออกจากกลุ่มที่มีจิตสำนึกต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขึ้นไป และอีก 2 ข้อ คือข้อ 21 และ 46 ของฉบับที่หนึ่งนั้นยังคงใช้ในการตรวจสอบความคงที่ในการตอบข้อคำถามดังที่กล่าวข้างต้น ส่วนข้อ 45 ของฉบับที่สองตัดทิ้งไปเพราะไม่ได้เลือกข้อ 44 ของฉบับที่สองมาด้วย ดังนั้นจึงได้แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ฉบับ 53 ข้อ โดยมีคะแนนเต็มทั้งฉบับ เท่ากับ 50 คะแนน (ข้อ 13-14 จะให้ข้อละครึ่งคะแนนเพราะถามต่อเนื่องกันในระดับความรู้สึกเดียวรวมสองข้อนี้จะเป็น 1 คะแนน) จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่นต่อไป

2.3 ความเชื่อมั่นของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรม ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำแบบวัดไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 610 คน แยกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 203 คน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 204 คน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 203 คน นำผลที่ได้มาหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 2.69 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของการเรตต์ (รายละเอียดแสดงในข้อ 4 หน้า 62) (Garrett, 1968, p.29 อ้างใน ต่าย เชิญฉวี, 2526 หน้า 47) แล้วพบว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นเชื่อถือได้

2.4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัด

การหาค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัด หาโดยนำคะแนนดิบจากกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ของการกระจาย และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของแบบวัด ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ (N = 1,065 คน)

คะแนนเต็ม ของแบบวัด	$\bar{X}$	$\bar{X}\%$	SD	CV %	S.E.
50	32.49	64.98	6.10	18.77	2.69

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับปานกลาง เท่ากับร้อยละ 64.98 โดยมีร้อยละการกระจายคะแนนของแบบวัดเท่ากับร้อยละ 18.77 และมีความคลาดเคลื่อนในการวัดเท่ากับ 2.69

2.5 เกณฑ์ปกติของแบบวัด

การหาเกณฑ์ปกติของแบบวัดหาโดยการเปลี่ยนคะแนนดิบของนักเรียน จำนวน 1,065 คน ให้เป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) ดังปรากฏผลตามตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 เกณฑ์ปกติคะแนน T ของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ (N= 1065 คน คะแนนเต็ม 50 คะแนน)

คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T
49.00	82	36.50	57	25.00	38
48.50	80	36.00	57	24.50	38
48.00	78	35.50	56	24.00	37
47.50	77	35.00	55	23.50	37
46.50	75	34.50	54	23.00	36
45.50	74	34.00	53	22.50	35
45.00	72	33.50	53	22.00	35
44.50	71	33.00	52	21.50	34
44.00	70	32.50	51	21.00	33
43.50	69	32.00	50	20.50	33
43.00	68	31.50	49	20.00	32
42.50	67	31.00	48	19.50	31
42.00	66	30.50	47	19.00	31
41.50	65	30.00	46	18.50	30
41.00	65	29.50	46	18.00	29
40.50	64	29.00	45	17.50	29
40.00	63	28.50	44	17.00	28
39.50	63	28.00	43	16.00	27
39.00	62	27.50	43	15.00	26
38.50	61	27.00	42	14.50	25
38.00	60	26.50	41	13.50	24
37.50	60	26.00	40	12.50	22
37.00	58	25.50	39	11.00	18

จากตาราง 5 แสดงว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่มีช่วง T อยู่ระหว่าง 18 – 82

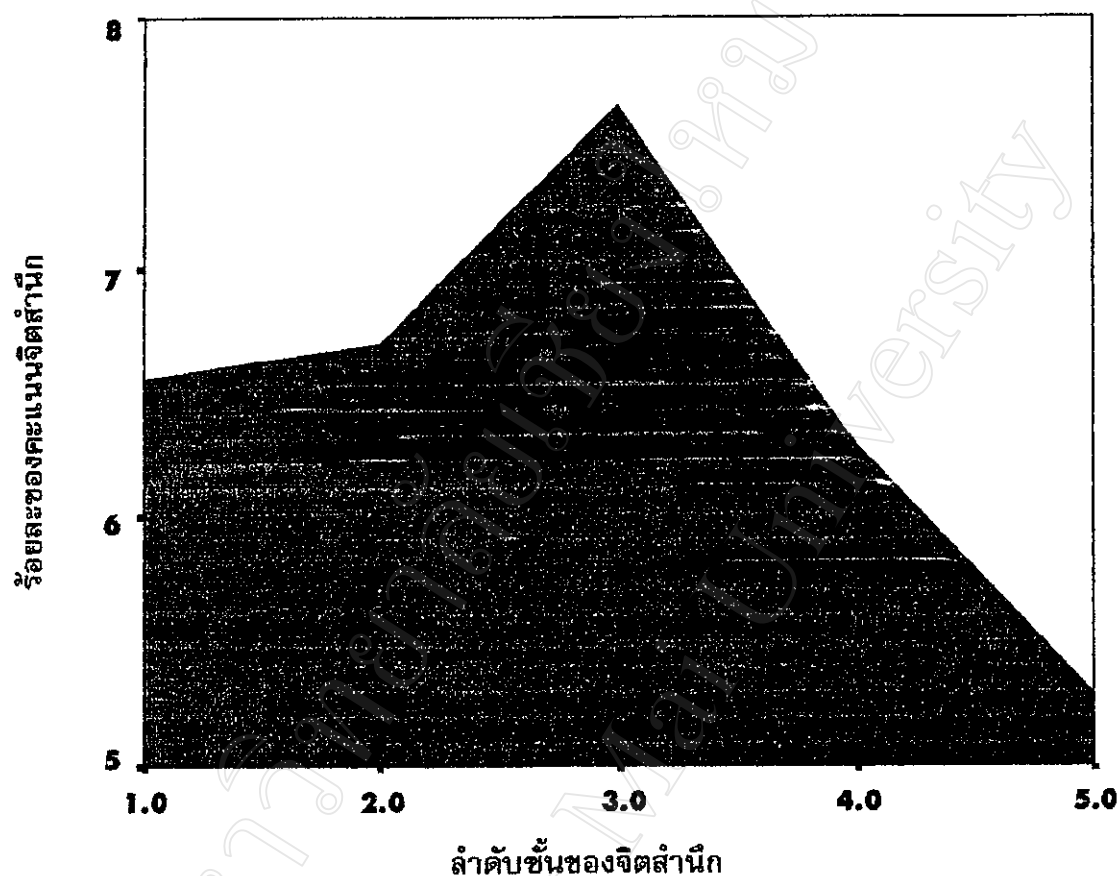
2.6 ผู้วิจัยได้นำผลการตอบแบบวัดของนักเรียนจำนวน 1,065 คน มาหาระดับของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของ โดยการหาค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมด ค่าเฉลี่ยของนักเรียนในแต่ละสังกัด ค่าร้อยละของจำนวนคนที่ตอบถูกของแต่ละเนื้อหาในแต่ละหมวดของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเหตุผลเบื้องหลังการเลือกตอบ โดยจำแนกตามระดับของจิตสำนึก ตลอดจนแผนภาพแสดงแนวโน้มของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยรวมและแยกตามเนื้อหาของวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งปรากฏผลตามลำดับดังต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามสังกัด

สังกัดของสถานศึกษา	N	$\bar{X}$	$\bar{X}\%$	SD	CV%
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา	355	32.39	64.79	6.43	19.86
กรมสามัญศึกษา	355	34.51	69.03	5.72	16.58
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	355	30.56	61.12	5.41	17.70
รวม	1,065	32.49	64.98	6.10	18.77

จากตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อยู่ในระดับปานกลางคือเท่ากับร้อยละ 69.03 64.79 และ 61.12 ตามลำดับ โดยที่มีร้อยละการกระจายของคะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับต่ำทั้งสามสังกัด คือมีค่าเท่ากับ 16.58 17.70 และ 19.86 ตามลำดับ

แผนภาพ 1 ระดับของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน
จังหวัดเชียงใหม่

จากแผนภาพ 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่มีจิตสำนึกในชั้นการให้คุณค่าอยู่ในระดับสูงที่สุด และมีจิตสำนึกในชั้นกึ่งนิสยอยู่ในระดับต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นลำดับชั้นพบว่านักเรียนเกิดจิตสำนึกในชั้นของการรับประสบการณ์ และการตอบสนองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง แต่ในชั้นของการจัดระบบและกึ่งนิสยมีลักษณะลดลง สรุปโดยรวมแล้วนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อเนื่องกันไปในลักษณะเชิงเส้นในช่วงแรกจนถึงชั้นการเห็นคุณค่าเท่านั้นหลังจากนั้นก็ลดลง แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในชั้นสูงลดลงนั่นคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ให้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่มีส่วนน้อยที่นำมาจัดเป็นระบบคุณค่าของตนอันที่จะพัฒนาไปถึงชั้นการเกิดกึ่งนิสยที่มั่นคงถาวรของต่อไปได้

ตาราง 7 ค่าร้อยละของจำนวนคนที่ตอบถูก แต่ละเนื้อหาในแต่ละหมวดหมู่ของวัฒนธรรมท้องถิ่น
ตามระดับของจิตสำนึก

ตัวแทนของ วัฒนธรรมท้องถิ่น	ระดับของจิตสำนึก				
	รับประสม การณ์	ตอบสนอง	ให้คุณค่า	จัดระบบ	กิจนิตย์
	ค่าร้อยละ	ค่าร้อยละ	ค่าร้อยละ	ค่าร้อยละ	ค่าร้อยละ
หมวดธรรมเนียมประเพณี					
ความเชื่อและศาสนา					
-การดำนํ้าหัว	92.02	95.68	98.97	85.82	79.25
-ชีวิต: ความเชื่อเรื่องการห้าม ถ่มป๋อนํ้า	26.01	43.85	54.84	45.45	24.23
หมวดภาษาและวรรณกรรม					
-การใช้คำเมือง	90.14	92.68	77.60	79.91	89.20
-สำนวนสุภาษิตคำเมือง	38.78	16.62	71.55	21.41	15.49
หมวดศิลปกรรมและโบราณคดี					
-บ้านแบบล้านนา	41.60	89.95	88.08	58.69	70.05
-วัดและเจดีย์	90.71	94.18	88.92	85.20	94.90
-จิตรกรรมฝาผนัง	82.72	61.88	87.80	82.90	47.23
หมวดการเล่น ดนตรีและการ พักผ่อนหย่อนใจ					
-ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ของล้านนา	77.18	73.43	88.64	65.73	84.23
หมวดชีวิตความเป็นอยู่และ วิทยาการ					
-การสํ้ายมือ(สํ้ายวัน)	44.51	26.01	47.42	36.62	42.60
-การแต่งกายชุดพื้นเมือง	71.83	75.21	89.39	63.38	85.80

จากตาราง 7 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกือบทั้งหมด (92.02%) รู้จักประเพณีการรดน้ำดำหัว โดยที่ส่วนใหญ่แล้วมองว่าเป็นประเพณีที่แสดงถึงความเคารพ ความกตัญญู การขอขมา ที่มีต่อผู้มีพระคุณ และผู้อาวุโสทั่วไปที่เป็นที่เคารพนับถือในท้องถิ่น เป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ และยังเป็นการรวมญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลกันด้วย

ด้านการตอบสนอง พบว่านักเรียนเกือบทั้งหมด (95.68 %) เคยทำพิธีรดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ และผู้อาวุโสในท้องถิ่น นักเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเป็นประจำ (71.10%) ทั้งนี้เพราะต่างมองว่าเป็นพิธีที่มีความสำคัญ เป็นการแสดงถึงความเคารพ และกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณทำแล้วจะทำให้เกิดสิริมงคลต่อตนเอง มีจำนวนไม่มากที่ต่างมองว่าเป็นเรื่องของประเพณีที่สืบทอดกันมานานและทำตามผู้อื่น มีการปฏิบัติเป็นบางครั้งเป็นบางส่วน (23.35%) โดยที่ต่างมองว่าเป็นพิธีที่มีความสำคัญ เป็นการแสดงถึงความเคารพนับถือผู้ใหญ่ที่ท่านมีพระคุณต่อตนเอง แต่ยังมีข้อแม้ว่าถ้ามีงานอื่นที่จำเป็นมากกว่าก็อาจจะไม่ได้ทำเป็นประจำ และบางทีก็ไม่มีเวลาว่างในช่วงนั้น มีส่วนน้อยที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน (4.32%) ทั้งนี้เพราะว่าไม่มีใครพาไป ไม่มีเวลา ไม่มีโอกาส อยู่ห่างกันมาก และไม่ใช้คนเมือง (ชาวเขา) จึงไม่มีประเพณีนี้

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนเกือบทั้งหมด (98.97%) เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะรักษาประเพณีพิธีรดน้ำดำหัวไว้ต่อไป ทั้งนี้เพราะว่าเป็นประเพณีที่ด้งามควรแก่การอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานรุ่นต่อไปได้ปฏิบัติ เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อสังคมด้านการเคารพบุคคล การมีสัมมาคารวะ การมีความอ่อนน้อมอ่อนโยน การมีความความกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณ เป็นวัฒนธรรมของคนเมืองและคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ละเลย ตลอดจนมีความก้าวร้าวไม่เคารพผู้ใหญ่มากขึ้น มีส่วนน้อยมาก (1.03%) ที่มองว่าควรเลิกทำเพราะเป็นยุคสมัยที่มีการพัฒนามากแล้ว

ด้านการจัดระบบ นักเรียนส่วนใหญ่ (85.82 %) มีความคิดเห็นว่าพิธีรดน้ำดำหัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวนักเรียนเองและบุคคลในท้องถิ่น โดยจำแนกเป็นความเห็นในระดับมาก เท่ากับ 55.68 % และในระดับปานกลาง เท่ากับ 30.14 % โดยรวมแล้วต่างมีความคิดเห็นว่าพิธีการรดน้ำดำหัวมีความสำคัญในด้านการแสดงความเคารพ ความกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณหรือผู้อาวุโสทั่วไปที่เขาเคารพนับถือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่ต่างกันทางด้านวัยวุฒิ เป็นการจรรโลงความมีสัมมาคารวะ ความอ่อนน้อมถ่อมตน

ของคนในสังคม เป็นวิถีชีวิตของท้องถิ่น ถ้าทำแล้วจะทำให้รู้สึกสบายใจได้กำลังใจ เป็นสิริมงคลต่อตนเอง และยังถือว่าเป็นประเพณีที่มีการสืบทอดกันมาช้านาน ควรช่วยกันรักษารักษาไว้ต่อไป มีนักเรียนจำนวนน้อย (8.54%) ที่มีความคิดเห็นว่าพิธีรดน้ำดำหัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวนักเรียนเองและบุคคลในท้องถิ่นน้อยหรือไม่มีเลย โดยที่ต่างมองว่าคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันไม่เห็นความสำคัญของพิธีกรรมนี้มาก มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันน้อย เป็นเพียงประเพณีที่ทำต่อ ๆ กันมาเท่านั้น ทำให้เสียเวลาในการทำงาน ถ้าไม่ได้ทำก็ไม่มีการดำเนินชีวิต และมีความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมนี้น้อยมาก มีจำนวนไม่มาก (5.64%) ที่ไม่ระบุเหตุผลในการตอบ

ด้านการเกิดกนิษฐ นักเรียนส่วนใหญ่ (79.25%) ที่คาดว่าจะทำพิธีรดน้ำดำหัวต่อไปอีกในอนาคต โดยจำแนกเป็นจะทำเป็นประจำตลอดไป เท่ากับ 41.60 % โดยที่นักเรียนต่างมีความคิดเห็นว่าเป็นการช่วยรักษาและสืบทอดประเพณีที่มีความสำคัญให้คงอยู่ตลอดไป เป็นการแสดงถึงสำนึกที่ดีต่อผู้มีพระคุณ บุคคลที่ควรเคารพ เคารพตลอดจนเป็นการทำบุญกุศลที่ก่อให้เกิดความสุขกายสบายใจ และความเป็นสิริมงคลต่อตัวเอง และจะทำเป็นบางครั้งตลอดไป เท่ากับ 37.70% ทั้งนี้เพราะว่าในอนาคตอาจจะไม่มีเวลาหรือโอกาสทำมากนัก อาจจะไม่มีใครทำกันมากอีกก็ได้ ถ้าทำเป็นประจำไม่ได้ก็ควรทำบ้างเป็นบางครั้งจะได้ให้คนรู้ว่าเรายังเคารพนับถือเขาอยู่ และยังเป็น การช่วยอนุรักษ์อีกวิธีหนึ่งตลอดจนเศรษฐกิจยังไม่ดีจึงต้องเว้นช่วงปฏิบัติ มีนักเรียนจำนวนน้อยมาก (0.28%) ที่จะไม่ทำอีกแล้ว และไม่สามารถจะบอกเหตุผลได้ว่าเพราะอะไร และมีนักเรียนจำนวนไม่ถึงหนึ่งในสี่ส่วน (20.47%) ที่ไม่แน่ใจว่าจะได้ทำต่อไปอีกหรือไม่ทั้งนี้เพราะว่าโตขึ้นอาจจะได้ไปทำงานที่อื่นไกล ๆ อาจจะลืมหรือไม่มีเวลามากพอ พิธีกรรมนี้อาจจะมีการสูญหายหรือเลิกปฏิบัติกัน จะเห็นได้จากที่มีการรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาปฏิบัติกันมากในคนรุ่นหนุ่มสาว และเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่ได้

ในเรื่องของชีวิต: ความเชื่อเรื่องการห้ามถมบ่อน้ำ นักเรียนได้รับประสบการณ์น้อยมาก (26.01%) ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนเคยได้ยินหรือมีคนเล่าให้ฟังว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ชีวิต ทำแล้วจะพบกับความโชคร้ายไม่เป็นสิริมงคลต่อตนเองและบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว เป็นการลบหลู่สิ่งที่บรรพบุรุษได้ทำไว้ มีบางส่วนที่เชื่อว่าไม่ดีเพราะเป็นที่สถิตของสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น ผี วิญญาณ เจ้าที่ เป็นต้น มีนักเรียนส่วนใหญ่ (73.99%) ที่ไม่รู้จักความเชื่อนี้ทั้งนี้เพราะว่า

นักเรียนไม่เคยได้ยินหรือไม่รู้จักความเชื่อนี้มาก่อน เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถจะพิสูจน์ความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์ได้ เป็นเรื่องทิ้งมลาย ที่บ้านหรือในท้องถิ่นของตนเองไม่มีบ่อน้ำ และคิดว่า เป็นความเชื่อที่ไม่มีประโยชน์อีกด้วย

ด้านการตอบสนอง มีนักเรียนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (43.85%) ไม่เห็นด้วยกับคนที่ถมบ่อน้ำ เพื่อจะนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ทั้งนี้เพราะว่าการถมบ่อน้ำเป็นสิ่งที่ไม่ดีทำให้เกิดความอับมงคลต่อตนเอง และครอบครัว เป็นการลบหลู่ต่อบรรพบุรุษที่ได้สร้างบ่อน้ำด้วยความลำบาก และเราก็เคยใช้ประโยชน์มาก่อนด้วย ถ้าจะถมก็ควรทำพิธีขอมาก่อน และถ้าเลิกใช้แล้วก็ควรเก็บไว้เพื่อตัดแปลงใช้ประโยชน์อย่างอื่น มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก (27.51%) ที่เห็นด้วยกับคนที่ถมบ่อน้ำเพื่อจะได้พื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ทั้งนี้เพราะเห็นว่าบ่อน้ำเก่าที่เลิกใช้แล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้ ทำให้เกิดความสะดวกในการทำงานที่ต้องการ เป็นความเชื่อถือของคนสมัยก่อน ควรเลิกเชื่อได้แล้ว ไม่น่าจะเกิดปัญหาใด และอาจเกิดอันตรายถ้าคนพลัดตกลงไป โดยมีนักเรียนจำนวนใกล้เคียงกัน (28.64%) ที่ระบุในส่วนอื่น ๆ ว่าแล้วแต่ความเชื่อของบุคคล ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสถานการณ์ในขณะนั้นด้วย ทั้งนี้ยังระบุอีกว่าเป็นสิ่งที่ยังพิสูจน์ความจริงไม่ได้ มลาย เคยเห็นคนถมบ้างแต่ก็ไม่เกิดสิ่งใดขึ้นตามที่ถูกกล่าวกัน ตลอดจนแล้วแต่ว่าผู้ใหญ่เขาจะตัดสินใจอย่างไร

ด้านการให้คุณค่า จำนวนนักเรียนเกินครึ่งเล็กน้อย (54.84%) ที่เห็นด้วยว่าควรจะรักษาความเชื่อนี้ไว้ต่อไปในอนาคต โดยที่เห็นว่าบ่อน้ำเป็นสิ่งที่เคยให้ประโยชน์ มีบุญคุณต่อเราไม่ควรถม ถ้าเชื่อหรือทำตามความเชื่อนี้แล้วจะทำให้เกิดความสบายใจไม่ต้องวิตกกังวลกับสิ่งใด และมีจำนวนนักเรียนส่วนน้อย (11.36%) ที่ไม่เห็นด้วยกับการรักษาความเชื่อนี้ไว้ต่อไปเพราะมีความเห็นว่าถ้ามีความจำเป็นจริง ๆ ต้องถม เป็นความเชื่อที่ไม่มีประโยชน์ มลาย พิสูจน์ความจริงไม่ได้ บ่อน้ำเป็นเพียงเครื่องใช้สอยอำนวยความสะดวกที่คนสร้างขึ้นเท่านั้น นักเรียนในส่วนที่เหลือ (33.80%) ไม่เห็นด้วยกับทั้งสองกรณีดังกล่าวมา ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนไม่รู้จักรเหตุผลที่แท้จริงของการห้ามถมบ่อน้ำ เป็นความเชื่อส่วนบุคคล อาจจะเป็นความจริงที่เชื่อว่าทำแล้วจะทำให้ประสบกับความโชคร้ายเคราะห์กรรมต่าง ๆ และยังเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะลบหลู่

ด้านการจัดระบบ นักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง (45.45 %) ที่เห็นว่าความเชื่อเรื่องการห้ามถมบ่อน้ำ มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนและคนในท้องถิ่นมากและปานกลาง

จำแนกเป็นมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่มาก เท่ากับ 31.27% โดยมีความเห็นว่าเป็นความเชื่อที่คนโบราณใช้สั่งสอนคนรุ่นหลังถ้าเราปฏิบัติตามแล้วจะทำให้รู้สึกสบายใจ ไม่เกิดทุกข์ภัยไข้เจ็บ ไม่เป็นบาปที่ไปลบหลู่สิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่บรรพบุรุษสร้างสรรคมา ตลอดจนสามารถที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกในยามจำเป็น มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ปานกลาง เท่ากับ 14.18 % โดยที่เห็นว่าอาจมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก เป็นความเชื่อที่มีมานานไม่ควรลบหลู่ และอาจทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจก็ได้ มีนักเรียนจำนวนเกินครึ่งหนึ่ง (54.55%) ที่เห็นว่ามีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่น้อยและไม่มีเลยทั้งนี้ต่างเห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสมัยปัจจุบันไม่มีใครเชื่อกันมาก เป็นเรื่องไร้สาระ งามงาย ไม่มีประโยชน์ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันเลย ไม่เคยรู้จักมาก่อน เป็นความเชื่อส่วนบุคคลและไม่สนใจไม่อยากรู้ศึกษา

ด้านการเกิดนิสัย นักเรียนส่วนน้อย (24.23%) คาดว่าจะเชื่อหรือยึดถือความเชื่อนี้ต่อไปในอนาคตทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็นความเชื่อของบรรพบุรุษ ถ้าปฏิบัติตามแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสบายใจ ไม่เกิดความเสียหายใด ๆ และยังสามารถนำกลับมาใช้ได้อีกในยามจำเป็น มีนักเรียนส่วนใหญ่ (75.77%) ที่คาดว่าจะเลิกยึดถือและไม่ไว้วางใจจะยึดถือหรือไม่ทั้งนี้ต่างเห็นว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนความเชื่อนี้อาจจะสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไป ความเชื่อนี้เป็นเรื่องที่พิสูจน์ความจริงไม่ได้ ไม่รู้เหตุผลของการห้ามที่ชัดเจน ไม่น่าสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าถึงเหตุผลที่แท้จริง

เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกสูงในทุกระดับในเรื่องการรดน้ำดำหัว แสดงว่ามีเชิดชูหรือผลักดันพิธีรดน้ำดำหัวให้เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด และนอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสนับสนุน ถ่ายทอด สั่งสอน เชิญชวนให้มีการปฏิบัติกันมากทั้งในรูปแบบที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน ในส่วนเรื่องของชื่อนั้นนักเรียนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกต่ำในทุกระดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเชื่อในเรื่องดังกล่าวเกือบจะสูญหายไปจากท้องถิ่นแล้ว

ในหมวดภาษาและวรรณกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องแล้วพบว่า นักเรียนเกือบทั้งหมด (90.14%) มีการรับประสบการณ์ด้านภาษาคำเมืองและบอกความหมายได้ถูกต้อง มีส่วนน้อย (9.9 %) ที่ไม่ค่อยรู้จักคำเมืองทั้งนี้เพราะคนในกลุ่มนี้เป็นไม่ใช่คนเมืองโดยกำเนิด เป็นชาวเขา คนภาคอื่น และคนจีน ที่ภายในบ้านไม่ได้ใช้ภาษาคำเมืองพูดคุยกัน

ด้านการตอบสนอง นักเรียนเกือบทั้งหมด (92.68%) ที่พูดและใช้ภาษาคำเมือง โดยนักเรียนส่วนใหญ่ เท่ากับ 83.85 % ใช้เป็นประจำกับคนที่เป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันเป็นคนเมืองเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะพูดง่ายเข้าใจง่าย เป็นภาษาท้องถิ่นของเรา และเป็นคนที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันดี และมีนักเรียนบางส่วน เท่ากับ 8.83% ที่ใช้เป็นบางครั้งกับเพื่อน ครู และคนอื่นที่ไม่ใช่คนเมือง ทั้งนี้เพราะว่าเขาอยู่ในท้องถิ่นของเรา เป็นคนเมืองเหมือนกันแต่อยู่ในสถานภาพที่ต่างกัน ชอบใช้ภาษากลางมากกว่า และมีนักเรียนจำนวนน้อยมาก (2.16%) ที่ไม่ใช่ภาษาคำเมือง เพราะไม่ใช่คนเมือง พูดไม่ค่อยจะเป็น และเขินอาย นอกนั้นไม่ระบุเหตุผลในการตอบ (5.16%)

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนส่วนใหญ่ (77.60%) กล้าซักหรือพูดสนทนากับคนเมืองเหมือนกันท่ามกลางคนท้องถิ่นอื่นในขณะที่ตกเป็นเป้าสนใจของคนท้องถิ่นอื่น ทั้งนี้เพราะต่างเห็นว่าเป็นการแสดงถึงความเป็นคนเมืองเหมือนกัน แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ ความเป็นความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง และเป็นภาษาท้องถิ่นของเราที่พูดได้สะดวก เข้าใจง่าย ไม่ต้องอายใครหรือสนใจผู้อื่น ตลอดจนจะได้เผยแพร่คำเมืองให้เขารู้จักด้วย มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก (22.40%) ที่มีความรู้สึกว่าการซักหรือพูดสนทนากับคนเมืองเหมือนกันท่ามกลางคนท้องถิ่นอื่นขณะที่ตกเป็นเป้าสนใจของคนท้องถิ่นอื่น เป็นเรื่องที่อาย กลัวการถูกดูหมิ่นดูแคลน รู้สึกไม่มั่นใจและยังมองว่าเป็นการไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นการเสียมารยาท ตลอดจนกลัวเขาฟังไม่รู้เรื่อง

ด้านการจัดระบบ นักเรียนส่วนใหญ่ (79.91%) ที่เห็นด้วยกับการที่คนเมืองเหมือนกันควรพูดกันด้วยภาษาคำเมือง โดยเฉพาะในโอกาสที่เหมาะสม เช่นในหมู่บ้าน ท่ามกลางเพื่อนคนเมืองส่วนใหญ่ การประชุมที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคนเมือง ฯลฯ ทั้งนี้เพราะว่าเป็นการพูดคุยที่ง่ายสะดวก เข้าใจง่าย ชัดเจน สื่อสารกันรู้เรื่องรวดเร็ว เป็นคนเมืองเหมือนกัน และยังเป็นการช่วยรักษาภาษาท้องถิ่นอีกด้วย มีส่วนน้อย (20.09%) ที่ไม่เห็นด้วยทั้งนี้เพราะว่า คำเมืองไม่ใช่ภาษาราชการ เวลาจะพูดจะต้องดูก่อนว่าอยู่ท่ามกลางคนท้องถิ่นอื่นหรือไม่ กลัวคนอื่นที่อยู่ด้วยจะฟังไม่รู้เรื่อง

ด้านการเกิดนิสัย นักเรียนเกือบทั้งหมด (89.20%) จะใช้คำเมืองต่อไปในอนาคต จำแนกเป็นจะใช้เป็นประจำตลอดไปกับคนเมืองเหมือนกัน เท่ากับ 77.50 % โดยที่เห็นว่าเป็นคนเมืองเหมือนกันพูดคุยกันก็ควรใช้คำเมือง จะได้เป็นการช่วยรักษาคำเมืองให้คงอยู่ต่อไป นักเรียน

จะใช้บางครั้งตลอดไปกับคนที่ไม่ใช่คนเมืองที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหรือเป็นคนเมืองแต่อยู่คนละสถานภาพ กันเท่ากับ 11.70 % ทั้งนี้เพราะว่าสถานการณ์และโอกาสไม่เหมาะสม ในอนาคตอาจจะหันมาใช้ภาษากลางกันทั้งหมดก็เป็นได้และยังจะได้เป็นการฝึกให้พูดภาษาเมืองให้ดีขึ้น มีนักเรียนจำนวนประมาณหนึ่งในสิบส่วน (10.80%) ที่คาดว่าจะเลิกใช้ภาษาคำเมืองในอนาคต ทั้งนี้เพราะว่าในอนาคตอาจจะได้ไปทำงานในท้องถิ่นอื่นที่ไม่ใช้ภาษาคำเมือง ปัจจุบันไม่ค่อยมีคนนิยมพูดกันมากแล้ว คำเมืองบางคำเป็นภาษาที่ไม่สุภาพ ไม่ได้รับการฝึกให้พูดตั้งแต่เด็ก ตลอดจนในบ้านไม่ใช้ภาษาคำเมืองเป็นภาษาหลัก

ในเรื่องของสำนวนสุภาษิตคำเมือง (คำผญา) มีนักเรียนจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (38.78%) ที่บอกความหมายของสำนวนสุภาษิตคำเมือง ได้ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะเห็นว่าไม่เคยได้ยินใครใช้หรือพูดกันในชีวิตประจำวัน ตลอดจนไม่ค่อยรู้จักความหมาย ในส่วนนี้มีนักเรียนจำนวนเกินครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (61.20%) ที่ไม่รู้จักความหมายของสำนวนสุภาษิตคำเมืองเลย

ด้านการตอบสนอง นักเรียนจำนวนไม่ถึงหนึ่งในห้าส่วน (16.62%) เคยศึกษาสำนวนสุภาษิตคำเมือง โดยที่ต่างเห็นว่าเคยศึกษาเพราะว่ามีความหมายเปรียบเทียบ และสั่งสอนได้ดี เคยได้ยินญาติผู้ใหญ่ใช้สั่งสอนลูกหลานเสมอ ตลอดจนเคยอ่านจากป้ายที่เขียนตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน มีนักเรียนจำนวนสี่ในห้าส่วน (83.40%) ที่ไม่เคยศึกษาสำนวนสุภาษิตคำเมืองมาก่อนเลย ทั้งนี้เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วไม่รู้จักสำนวนสุภาษิตคำเมือง ตลอดจนความหมายของสำนวนสุภาษิตดังกล่าว และนักเรียนไม่ค่อยได้ยิน ได้เห็นใครพูดหรือใช้กันในท้องถิ่น ไม่มีการสอนในโรงเรียน ไม่รู้จักวิธีใช้ว่าจะใช้กับใครจึงจะเหมาะสม ตลอดจนเป็นสิ่งที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ไม่น่าสนใจและไม่ชอบ

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนส่วนใหญ่ (71.55%) เห็นว่าควรมีการนำสำนวนสุภาษิตคำเมืองมาสอนในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนจะได้รู้จักความหมายและนำสำนวนไปใช้ได้ถูกต้องมากขึ้น เป็นสิ่งที่มีความหมายและคติสอนใจ จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และยังจะได้เป็นการช่วยรักษาและถ่ายทอดแก่คนรุ่นต่อไป มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงหนึ่งในสามส่วนของทั้งหมด (28.45%) ที่เห็นว่าไม่ควรนำมาสอนในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่า ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ในโรงเรียนเพราะในโรงเรียนก็มีการสอนสำนวนภาษาไทยอยู่แล้ว นักเรียนไม่รู้จัก

สำนวนและความหมายดี ไม่เหมาะสมกับยุคสมัย รู้จักกันอยู่แล้วไม่ควรสอนอีก และนักเรียนยังมองว่ามีบางสำนวนที่ใช้คำไม่สุภาพ

ด้านการจัดระบบ นักเรียนจำนวนประมาณหนึ่งในสี่ส่วนของทั้งหมด (21.41%) ที่จะนำสำนวนคำเมืองมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยที่ต่างเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายดี ใช้เป็นคติเตือนใจตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ดี ใช้ในการสอนเปรียบเทียบให้เห็นภาพที่ชัดเจนเข้าใจง่าย และญาติผู้ใหญ่เคยนำมาสอน มีนักเรียนจำนวนประมาณสามในสี่ส่วนของทั้งหมด (78.59%) ที่ไม่นำสำนวนสุภาษิตคำเมืองมาใช้ ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนไม่รู้จักสำนวนและความหมายของสำนวนไม่เห็นใครเขานิยมใช้กันมาก ไม่ได้ใช้ในการเรียนหนังสือ พุดยากต้องแปลความหมายเป็นด้วยจึงจะใช้ได้ถูกต้อง เป็นสิ่งที่เก่าเกินไปกับสมัยปัจจุบันและไม่ใช้คนเมืองพูดคำเมืองไม่ค่อยเป็น

ด้านการเกิดกิจนิสัย มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก (15.49%) ที่คาดว่าจะนำสำนวนคำเมืองมาใช้ตลอดไปในอนาคต โดยที่ต่างเห็นว่าเป็นการช่วยรักษาสำนวนสุภาษิตคำเมืองไว้ต่อไปเป็นสิ่งที่ดี มีความหมายเปรียบเทียบ เป็นคติสอนใจ ใช้สั่งสอนคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดีและอยากมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น โดยที่มีนักเรียนส่วนใหญ่ (84.51%) คาดว่าจะไม่นำสำนวนสุภาษิตคำเมือง มาใช้ตลอดไปในอนาคตทั้งนี้เพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักสำนวน และความหมายของสำนวน คนรุ่นใหม่ใช้ไม่เป็นอาจจะนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกเช่น พุดจาตากกลาง เสียดสี ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทตลอดจนกลัวคนอื่นจะฟังไม่รู้เรื่อง

เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกสูงในทุกระดับในเรื่องของการใช้ภาษาคำเมือง นั้นแสดงว่ามีการส่งเสริม และปฏิบัติกันมากในเรื่องของการพูดการใช้คำเมือง แต่มีค่าลดลงในระดับของการจัดระบบและนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย ส่วนในเรื่องของสำนวนคำเมืองนักเรียนมีจิตสำนึกต่ำเกือบทุกระดับ ยกเว้นด้านการให้คุณค่าที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้แสดงว่าสำนวนคำเมืองเริ่มมีน้อยมากในท้องถิ่น แต่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรที่จะมีการนำมาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักต่อไป

ในหมวดศิลปกรรมและโบราณคดี นักเรียนประมาณสองในห้าส่วนของทั้งหมด (41.60%) ที่รู้จักว่าสถาปัตยกรรมบ้านแบบล้านนา โดยที่ต่างเข้าใจว่าสถาปัตยกรรมบ้านแบบล้านนามีส่วนประกอบมากกว่ากาแลและแป้นน้ำย้อยที่แกะสลัก บ้านที่ไม่มีกาแลและแป้นน้ำย้อยก็เป็นบ้านแบบ

ล้านนาเหมือนกัน มีนักเรียนจำนวนสามในห้าส่วน (58.40%) ที่คิดว่ากาแลและแป้นน้ำย้อยที่แกะสลักเป็นสถาปัตยกรรมบ้านแบบล้านนาจริง ๆ และไม่แน่ใจว่าเป็นแบบล้านนาจริง ๆ หรือไม่

ด้านการตอบสนอง นักเรียนเกือบทั้งหมด (89.95%) ที่เคยเห็น เคยศึกษาเคยสัมผัสบ้านแบบล้านนา จำแนกเป็นเคยทำเป็นประจำ เท่ากับ 61.50 % ทั้งนี้เพราะว่าเป็นบ้านของตนเอง ญาติพี่น้อง บ้านของคนอื่นในท้องถิ่น ตลอดจนในสถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร พิพิธภัณฑ์ โดยที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่สวยงาม มีความสำคัญในแง่ของเป็นองค์ความรู้ของท้องถิ่น อยากมีความรู้ ควรค่าต่อการอนุรักษ์ไว้ และจากการที่ครูให้ทำรายงานศึกษาค้นคว้า ส่วนที่เคยทำเป็นบางครั้งเท่ากับ 12.49 % โดยมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับทำเป็นประจำแต่มีโอกาสดำเนินไปน้อยกว่า มีนักเรียนเป็นส่วนน้อย (10.05%) ที่ไม่เคยเห็น เคยสัมผัส และเคยศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าไม่มีโอกาสได้ทำ ไม่เคยเห็นมาก่อน และไม่รู้ว่าจะไปดูหรือศึกษาได้จากที่ไหน โดยในส่วนนี้นักเรียนคิดว่าจะทำถ้าหากมีโอกาสซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับที่ไม่ทำ

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนส่วนใหญ่ (81.03%) ที่เห็นว่ามีค่าไม่เหมาะสมที่จะรื้อบ้านแบบล้านนาเก่าที่มีอยู่เพื่อไปทำเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้เพราะว่าบ้านแบบล้านนามีความสำคัญสวยงาม ควรเก็บรักษานู่นระซ่อมแซมไว้ให้คงอยู่นานที่สุด โดยที่มองว่าการรื้อเป็นการทำลายสมบัติของคนเมืองทำให้วัฒนธรรมเดิมสูญสิ้นไป มีจำนวนไม่มาก (7.05 %) ที่เห็นว่าควรมีการผสมผสานกันระหว่างสถาปัตยกรรมบ้านแบบล้านนากับแบบสมัยใหม่ ทั้งนี้ต่างมองว่าเป็นวิธีการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์บางส่วนไว้และบ้านจะได้มีความมั่นคงมากขึ้น ตลอดจนช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายจากการซื้อไม้มาสร้างบ้านเพราะมีราคาแพงมาก ในส่วนของนักเรียนที่เห็นด้วยนั้น (11.92%) ให้ความเห็นว่าบ้านมันเก่าเกินไปที่จะปรับปรุงได้แล้ว เป็นการทำให้สิ่งที่มีประโยชน์มากกว่า ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นสิทธิของเจ้าของบ้านที่เขาจะตัดสินใจ

ด้านการจัดระบบ นักเรียนจำนวนสามในห้าส่วน (58.69%) ที่เห็นด้วยกับการที่จะนำบ้านแบบล้านนามาเป็นแบบในการสร้างบ้านหรือนำมาผสมผสานกันกับแบบสมัยใหม่ ทั้งนี้เพราะว่าเป็นการรักษาและสืบทอดสถาปัตยกรรมของล้านนาอีกวิธีหนึ่ง เป็นสิ่งที่ดีในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมแขนงหนึ่ง และเป็นการเก็บไว้ให้เด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้รู้จักได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป และมีนักเรียนจำนวนหนึ่งในห้าส่วน (22.54 %) ที่ไม่เห็นด้วยเพราะจะเป็นการทำให้คุณค่าเก่า

หมดสิ้นไป เป็นสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้ และเป็นคนละยุคสมัยกัน ส่วนอีกจำนวนประมาณหนึ่งในห้าส่วน (18.78%) ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบงานด้านนี้

ด้านการเกิดกิจนิสัย นักเรียนส่วนใหญ่ (70.05%) ที่คาดว่าจะศึกษาค้นคว้า ส่งเสริม สนับสนุน และรักษายานแบบล้านนาไว้ต่อไปอีกในอนาคต ทั้งนี้ต่างมีความคิดเห็นว่ายานแบบ ล้านนาเป็นสิ่งที่สวยงาม เป็นสมบัติล้ำค่าเป็นวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ เป็นแหล่งรวมความรู้ วิชาต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่หาได้ยากมากในปัจจุบัน มีนักเรียนจำนวนส่วนน้อยมาก (9.20 %) ที่คาดว่าจะไม่ทำอีกแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าไม่ยากทำและไม่ใช่น้ำที่ที่ต้องทำ โดยที่มีส่วนน้อย (20.75%) ที่ไม่แน่ใจว่าจะมีโอกาสได้ทำต่อไปอีกหรือไม่ ทั้งนี้เพราะอาจจะไม่มีเหลือให้ศึกษาอีก แล้วและเดี๋ยวนี้ยุคสมัยเปลี่ยนไปมากคนก็นิยมความทันสมัยมากกว่า นอกจากนี้ยังมองว่ายานแบบ ล้านนาเท่ากับแบบสมัยใหม่ต่างก็มีเสน่ห์ไปคนละแบบ จึงไม่แน่ใจว่าจะทำอย่างไร

ในเรื่องของวัดและเจดีย์ นักเรียนเกือบทั้งหมด (90.71%) ที่บอกได้ว่าวัดสร้างขึ้นมา ประโยชน์ใดบ้าง และนักเรียนไม่รู้จำหรือไม่แน่ใจว่ารู้จักมีจำนวนไม่มากนัก (9.29%)

ด้านการตอบสนอง นักเรียนเกือบทั้งหมด (94.18%) ที่เคยไปวัดหรือพุทธสถานที่ เรียกชื่ออย่างอื่น จำแนกเป็นเคยไปเป็นประจำเท่ากับ 26.38% และเคยไปเป็นบางครั้งเท่ากับ 67.80 % โดยต่างมีเหตุผลในการไปร่วมกันว่าไปเพื่อทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม ไปร่วมงานศาสนพิธีต่าง ๆ ไปกราบไหว้นมัสการพระรัตนตรัย ไปฝึกจิตใจให้มีความสงบ ไปเที่ยวงาน มหกรรม งานประเพณีของท้องถิ่น และไปเพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ทางศาสนา ตลอดจนเรื่องราว อื่น ๆ อีกหลายด้าน

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนเกือบทั้งหมด (88.92%) ที่ไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยน้อยกับการลดบทบาทที่มีต่อท้องถิ่นของวัดลง โดยส่วนใหญ่แล้วมีความคิดเห็นร่วมกันว่า วัดยังคงความ เป็นศูนย์รวมของท้องถิ่นในทุกด้าน เป็นสถานที่เราไปทำบุญตักบาตร เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทาง ศาสนา ฟังเทศน์ ฟังธรรม เป็นสถานที่ใช้ในการจัดงานประเพณี งานรื่นเริง งานศพในท้องถิ่น เป็นสถานที่ซึ่งช่วยอบรม กล่อมนิสัย ชัดเจนจิตใจให้เป็นคนดี เป็นที่พึ่งพิงของคนยามมีความทุกข์ ถ้าขาดวัดสังคมจะเดือดร้อน เต็มไปด้วยคนชั่วและยังถือว่าเป็นการทำลายศาสนาอีกทางหนึ่ง โดย ที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก (11.08%) ที่เห็นด้วยมากและปานกลางในการลดบทบาทที่มีต่อ

ท้องถิ่นของวัดลง ทั้งนี้เพราะต่างมีความคิดเห็นว่าเดี๋ยวนี้มีการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางของท้องถิ่นไปเป็นอย่างอื่น เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สถานที่รื่นเริงต่าง ๆ สังเกตได้ชัดจากกลุ่มหนุ่มสาวคนยุคใหม่ไม่นิยมเข้าวัด คนเดี๋ยวนี้มุ่งแต่ทำงานหาเลี้ยงชีพจึงไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัด พระสงฆ์ประพฤติตัวไม่เหมาะสมไม่ควรไม่นำเลื่อมใสศรัทธา และโรงเรียนในปัจจุบันแยกออกจากวัดจึงทำให้คนห่างจากวัด

ด้านการจัดระบบ นักเรียนเกือบทั้งหมด (85.20%) ไม่กล้าที่จะทำความสกปรกเลอะเทอะ ลบหลู่ดูหมิ่นวัดหรือเจตีย์เก่า ในลักษณะของการปัสสาวะรดบริเวณรอบฐานของวัดหรือเจตีย์ โดยที่มีความคิดเห็นร่วมกันว่า วัดเป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป เป็นสถานที่สงบ สะอาด บริสุทธิ์ ไม่ควรลบหลู่ดูหมิ่น จะทำให้เป็นบาปทำกิจการใดก็ไม่เจริญรุ่งเรือง มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก (14.80%) ที่กล้าปัสสาวะรดบริเวณรอบฐานของวัดหรือเจตีย์ โดยจำแนกเป็นกล้าทำทุกแห่ง เท่ากับ 7.20 % ทั้งนี้เพราะว่าอดทนไม่ไหว กลัวปัสสาวะรดทางเบง ถ้ากลั้นไว้นานอาจจะทำให้เกิดโรคขึ้นได้ และไม่มีใครเห็นจึงกล้าทำ ตลอดจนถ้าจะทำก็จะขอขมาเจ้าที่เจ้าทางก่อน ในส่วนของนักเรียนที่กล้าปัสสาวะเป็นบางแห่ง คิดเป็น 7.60% นั้นทั้งนี้เพราะว่า อดทนไม่ไหว ไม่มีใครเห็น บางที่อาจจะมีคนแอบดูเรา ถ้ามีความจำเป็นจริง ๆ ก็ขอขมาก่อน แต่ทั้งนี้ยังต้องดูสถานการณ์อีกทีหนึ่ง

ด้านการเกิดนิสัย นักเรียนเกือบทั้งหมด (94.90%) ที่คาดว่าจะเข้าวัดหรือพุทธสถานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในอนาคตตลอดไป ทั้งนี้ยังจำแนกออกเป็น นักเรียนที่คาดว่าจะไปเป็นประจำตลอดไป เท่ากับ 34.90 % โดยที่มีเหตุผลว่าจะไปเพื่อกราบไหว้บูชาพระ ฟังเทศน์ ฟังธรรม ทำบุญ ตักบาตรด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา วัดเป็นสถานที่สงบที่ทำให้เรามีจิตใจ ที่สงบเยือกเย็นมากขึ้น ทั้งนี้การไปวัดยังเป็นธรรมเนียมที่ทำกันมานานแสดงถึงความผูกพันของคนที่มีต่อวัดและพระพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิด อีกส่วนหนึ่งที่นักเรียนคาดว่าจะไปเป็นบางครั้งตลอดไป เท่ากับ 60.10% ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจะไปเพื่อทำบุญตักบาตร สักการะบูชาพระรัตนตรัย ปฏิบัติธรรม ตลอดจนที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่ต้องช่วยกันรักษาธรรมเนียมที่ดงามของท้องถิ่นไว้ นอกจากนี้ยังมองว่าไม่รู้ว่าจะไปทำอะไรที่วัดบ่อย ๆ และบางทีอาจจะไม่มีเวลาเพราะในอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน มีนักเรียนจำนวนน้อยมาก (5.10%) ที่คาดว่าจะไม่ไปวัดอีกแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ไม่มีใครพาไป และยังไม่มีโอกาสไปวัด

ในเรื่องของภาพจิตรกรรมฝาผนัง นักเรียนเกือบทั้งหมด (82.72%) ที่รู้จักว่าภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอย่างไรบ้าง มีนักเรียนบางส่วนที่มีจำนวนไม่มากนัก (17.28%) ที่ไม่รู้จักว่าภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอย่างไร

ด้านการตอบสนอง มีนักเรียนจำนวนประมาณสามในห้าส่วน (61.90%) ที่เคยศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนัง จำแนกเป็นเคยเป็นประจำจากวัดและจากสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือเท่ากับ 12.49% ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนอยากมีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เขียนไว้ในภาพ ซึ่งสามารถนำไปสอนคนรุ่นต่อไปได้ เป็นภาพที่ความสวยงาม และเป็นแหล่งความรู้ของท้องถิ่น และในส่วนที่เคยทำเป็นบางครั้งจากวัดและสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือ โทรทัศน์ มีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งหมดเท่ากับ 49.39% โดยที่มีเหตุผลว่าอยากมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในภาพนั้น เป็นภาพที่แสดงถึงความเป็นมาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีความสวยงาม น่าสนใจ และบางส่วนที่เคยทำเพราะครูหรือคนอื่นพาไปเที่ยวหรือทัศนศึกษาที่วัด นอกจากนี้นักเรียนที่เหลือจำนวนสองในห้า (38.10%) ที่ไม่เคยได้ศึกษาเกี่ยวกับภาพจิตรกรรมฝาผนัง ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้ไปวัดหรือเห็นภาพที่เป็นของเก่าจริง ๆ ไม่รู้ว่าจะไปหาดูหรือศึกษาได้ที่ไหน ไม่มีใครชี้แจงแนะนำ นอกจากนี้ยังมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่ชอบ ไม่มีความถนัดและพรสวรรค์ทางเรื่องศิลปะ ดูยาก เข้าใจยากและตีความหมายไม่เป็น

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนเกินครึ่งหนึ่ง (56.20%) ที่มีความคิดเห็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เก่า และลบเลือนไปมาก ไม่ควรลบทิ้งแล้วเขียนทับลงไปใหม่ ทั้งนี้เพราะว่าจะได้เหลือภาพที่เหมือนเดิมไว้ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาต้นฉบับจะได้มีความรู้ที่แท้จริง ภาพเก่ามีความสวยงาม มีคุณค่ามากหาดูได้ยากมากในปัจจุบันและยังมีความคิดเห็นว่าการลบของเดิมแล้วเขียนภาพใหม่เป็นการทำลายวัฒนธรรม ทำลายคุณค่าของภาพเก่าแก่ที่มีมาช้านาน มีนักเรียนจำนวนประมาณหนึ่งในสิบส่วน (12.10%) ที่มีความคิดเห็นว่าการลบแล้วเขียนภาพใหม่ทับลงไป ทั้งนี้เพราะว่ามันเก่าลบเลือนมากแล้วดูไม่รู้เรื่อง มองเห็นไม่ชัดเจน ไม่มีความสวยงาม จะทำให้ได้ภาพใหม่ที่มีความสวยงาม แปลกใหม่ ชัดเจนมากกว่าเดิม นอกจากนี้มีนักเรียนจำนวนประมาณสามในสิบส่วน (31.60%) ที่มองว่าการลบทิ้งแล้วเขียนใหม่แต่ต้องคงความเป็นภาพเดิมให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะต่างมองเห็นร่วมกันว่าเป็นการช่วยรักษาภาพไม่ให้สูญสิ้น สามารถสืบทอดต่อไปยังลูกหลานได้เป็นเวลานานเป็นการคงสภาพเดิมของภาพให้มากที่สุด จะได้ดูมีเสน่ห์งดงาม น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดระบบ นักเรียนเกือบทั้งหมด (81.20%) ที่ไม่เห็นด้วยกับการเขียน วาดหรือ ระบายสีอื่นใด ๆ บนภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เก่าและลบบเลือน โดยที่จะไม่ทำเรื่องแบบนี้อีกเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมและคุณค่าที่แท้จริงของภาพจิตรกรรมฝาผนังนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ดี ทำให้สมบัติของส่วนรวมเกิดความเสียหาย สร้างความสกปรกเลอะเทอะ ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของท้องถิ่น เป็นนิสัยที่ไม่ดีไม่ควรนำมาเป็นตัวอย่าง ส่วนที่เหลือเป็นจำนวน ประมาณหนึ่งในห้าส่วน (17.10%) ที่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวและจำทำตามด้วย ทั้งนี้ต่าง มีความคิดเห็นร่วมกันว่า ถ้ามีความสามารถและพรสวรรค์ทางนี้ก็ควรทำ เป็นการฝึกฝนฝีมือในการ วาดภาพ เป็นการทำให้ภาพมีความสวยงามและชัดเจนมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ ภาพไว้อีกวิธีหนึ่ง

ด้านการเกิดจินตลักษ์ มีนักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (47.20%) ที่คาดว่า จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับภาพจิตรกรรมฝาผนังต่อไปอีกในอนาคต ทั้งนี้ต่างมีความคิดเห็น ร่วมกันว่า ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์ทางด้านการช่วยเตือนสติหรือสั่งสอนคนใน ท้องถิ่นเป็นเรื่องราวความเป็นมาของพระพุทธศาสนา เป็นการช่วยเพิ่มเสริมความรู้ให้กับตนเอง มากยิ่งขึ้น จะได้นำไปเผยแพร่แก่คนรุ่นต่อไป เป็นลักษณะของการช่วยสืบทอดวัฒนธรรมสาขานี้ ให้คงอยู่อีกต่อไปนาน ๆ มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยเช่นกัน (52.80%) ที่คาดว่าจะไม่ทำและไม่แน่ใจว่าจะได้ทำหรือไม่ โดยที่มีเหตุผลร่วมกันคืออนาคตเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนไม่สามารถกำหนดได้ ชัดเจนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่าง อาจจะไม่เหลือภาพเหล่านี้ให้ได้อีกแล้ว ไม่มีความถนัดทางด้านศิลปะจึงไม่รู้เรื่อง เป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมากนัก ตลอด จนไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่มีโอกาสและเวลาว่างมากพอที่จะไปศึกษาค้นคว้า

เมื่อพิจารณาโดยรวมเป็นหมวดแล้วพบว่านักเรียนมีจิตสำนึกในระดับสูงเกือบทุกเรื่อง ทุกระดับ นั่นคือนักเรียนสามารถเกิดจิตสำนึกในลักษณะของการให้คุณค่า การจัดระบบ และการ นำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องของภาพจิตรกรรมฝาผนังที่นักเรียนไม่แน่ใจ ที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคตอีกหรือไม่จึงมีการกระทำจนเป็นนิสัยกันน้อย

ในหมวดการละเล่น ดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (77.18%) ที่บอกได้ว่าศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนามีหลายอย่างที่มีความสวยงามและอ่อนช้อย และสามารถระบุได้ว่าสิ่งใดบ้างเป็นของคนเมืองที่แท้จริง เช่นการฟ้อนเล็บ การรำของชาวเขา เป็นต้น

มีส่วนน้อย (22.80%) ที่ไม่รู้จักศิลปะการแสดงของล้านนาว่าจริง ๆ แล้ว มีอะไรบ้างทั้งนี้เพราะว่านักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง มีบางกลุ่มที่ไม่ชอบหรือไม่สนใจเลยมองว่าเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ

ด้านการตอบสนอง นักเรียนส่วนใหญ่ (73.40%) เคยศึกษาหรือได้สัมผัสกับศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนา โดยจำแนกเป็นเคยสัมผัสหรือศึกษาเป็นประจำในด้านการฟ้อนรำ การดนตรี การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ น้อยมาก (5.63%) ทั้งนี้ต่างมีความคิดเห็นร่วมกันว่าการแสดงเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสวยงาม เป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของเรา อยากมีความรู้และทำเป็น ตลอดจนมีการทำกันเสมอเมื่อมีงานรื่นเริงในท้องถิ่น นักเรียนเคยศึกษาหรือได้สัมผัสกับศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนาเป็นบางครั้งในด้านการฟ้อนรำ การดนตรี การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ (67.77%) ทั้งนี้เพราะว่าเป็นสิ่งที่มีความสวยงาม น่าสนใจ อยากฝึกให้เป็น จะได้มีความรู้ติดตัวตลอดไป อยากช่วยอนุรักษ์เอาไว้ต่อไป ตลอดจนเคยเข้าร่วมการแสดง การประกวดและเข้าร่วมชมในงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น นอกจากนี้มีนักเรียนบางส่วน (26.60 %) ที่ไม่เคยสัมผัสหรือศึกษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนา ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการหรือสัมผัสมากนัก ไม่รู้จักไม่มีใครสอน ทำให้ไม่เป็น ไม่มีความถนัด ไม่สนใจ ไม่ชอบ เป็นเรื่องที่น่าเบื่อไม่กล้าทำ ปัจจุบันไม่ค่อยมีให้เห็นและไม่ใช้คนเมืองอีกด้วย

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนเกือบทั้งหมด (88.60%) ที่มีความคิดเห็นว่าการรักษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนาไว้ให้อยู่คู่กับท้องถิ่นตลอดไป โดยมีเหตุผลร่วมกันว่าเป็นเอกลักษณ์ เป็นวัฒนธรรมที่เชิดหน้าชูตาของคนเมืองเหนือ เป็นสิ่งที่สวยงามมีคุณค่ามาก สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพ ๆ ได้ เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับความเป็นล้านนามานาน ควรค่าแก่การรักษาให้คงอยู่ต่อไปให้ลูกหลานคนรุ่นใหม่ได้ศึกษาและปฏิบัติสืบทอดกันต่อไป มีนักเรียนจำนวนประมาณหนึ่งในสิบส่วน (11.40%) ที่มีความคิดเห็นว่าการรักษาไว้ทั้งนี้เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วนักเรียนยังไม่ค่อยรู้จักศิลปะเหล่านี้ดีพอ เป็นสิ่งที่เชื่องช้า ยึดตาย ไม่ทันสมัย และบางอย่างมีการแต่งตัวที่ไม่มิดชิดเท่าที่ควร

ด้านการจัดระบบ มีนักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (65.73%) ที่เลือกเรียนศิลปะการแสดงพื้นบ้านถ้ามีการสอนในโรงเรียน ทั้งนี้ต่างมีความคิดเห็นเห็นร่วมกันว่าอยากจะมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ชอบ เป็นวัฒนธรรมที่งดงามของเรา มีความอ่อนช้อย งดงาม ไพเราะเพราะพริ้ง

มีความสนุกสนาน ผิดให้เราเป็นคนใจเย็น สุขุมรอบคอบ ยังเป็นการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปในอนาคต มีนักเรียนจำนวนไม่ถึงสองในห้าส่วน (34.27%) ที่ไม่เลือกเรียนเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะว่ามันไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่ถนัด น่าเบื่อ เป็นสิ่งที่เก่าแก่ ล้าสมัย ไม่ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันมาก อาจจะได้ไปอยู่ท้องถิ่นอื่นและเป็นที่ยากต้องใช้เวลาในการฝึกฝนนานสิ้นเปลืองทั้งเงินทองและเวลา

ด้านการเกิดกิจนิสัย นักเรียนเกือบทั้งหมด (84.23%) จะช่วยสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนาให้อยู่ต่อไปในอนาคตตลอดไป โดยวิธีการเข้าร่วมกิจกรรม ผูกพันให้ทำเป็นช่วยแนะนำเชิญชวนให้เห็นความสำคัญ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้า รื้อฟื้นขึ้นมาใช้ใหม่ ตลอดจนช่วยเป็นกำลังใจส่งเสริมให้เขาได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพราะว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามาก เป็นวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น อยากให้รักษาอยู่คู่กับล้านนาตลอดไป มีส่วนน้อย (15.77%) ที่คิดว่าจะไม่ช่วยสืบทอดตลอดไปในอนาคต ทั้งนี้ เพราะว่ามันไม่มีความถนัด ไม่ชอบ ไม่สนใจ น่าเบื่อ คนสมัยนี้ไม่นิยมทำกันแล้ว ไม่แน่ว่าจะมีสิ่งใดเหลือให้รักษาต่อไปในอนาคต ตลอดจนให้คนอื่นเขาทำกันแต่ตัวเองไม่อยากทำ

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่านักเรียนมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมในหมวดนี้สูงในทุกระดับ แสดงว่ามีการปฏิบัติหรือส่งเสริมกันจนถึงขั้นทำเป็นนิสัย แต่อย่างไรก็ตาม มีจำนวนไม่น้อยเหมือนกันที่มีความคิดเห็นในลักษณะที่ตรงกันข้ามกับลักษณะแรกซึ่งอาจจะกลายเป็นปัญหาลูกกลมขยายใหญ่มากขึ้นต่อไป

ในหมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ พบว่านักเรียนจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (44.51%) ที่รู้จักการส่ายมือ(ส่ายวัน) สามารถบอกความหมายและวัตถุประสงค์ของการส่ายมือได้ถูกต้อง มีนักเรียนจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (55.49%) ที่ไม่รู้จักการส่ายมือ

ด้านการตอบสนอง มีนักเรียนส่วนน้อย (26.00%) ที่เคยไปและเคยศึกษาการส่ายมือ โดยจำแนกเป็นเคยไปเป็นประจำได้แก่งานทางด้านการเกษตรมีจำนวนน้อยมาก (0.85%) ทั้งนี้ เพราะว่ามันครอบครัวยุคใหม่ภาคเกษตรกรรม และเขาเคยมาช่วยงานเราก่อนด้วย และจำนวนอีกไม่มากนัก (13.24%) ที่เคยทำเป็นบางครั้งได้แก่งานทางด้านเกษตร ประเภทการทำนา ทำสวน ทำไร่ และงานบุญต่าง ๆ อันได้แก่การทำบุญบ้าน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน เป็นต้น

ทั้งนี้เพราะว่าเขาเคยมาช่วยงานเราก่อน และเป็นคนที่เรารู้จักคุ้นเคยกัน เป็นคนบ้านเดียวกัน จึงไปช่วยเขาทำงานให้เสร็จทันเวลา และบางส่วนที่ไปเพราะว่าไปแทนพ่อแม่ที่ติดธุระอย่างอื่น ในส่วนที่เหลือจำนวนไม่มากนัก (11.91%) ที่เคยศึกษาจากพ่อ แม่ ญาติพี่น้องและคนอื่นในท้องถิ่น ตลอดจนจากหนังสือหรือเอกสารบ้างอีกเล็กน้อย (0.66%) โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ (74.00%) ไม่เคยทำหรือศึกษาการสลายมือทั้งนี้เพราะว่า ส่วนใหญ่ไม่รู้จักการสลายมือ พ่อแม่ไม่ให้ไปเพราะยังไม่ถึงเวลายังเป็นเด็ก มีหน้าที่ต้องเรียนหนังสือ อาจจะทำให้งานเขาเสีย ไม่มีโอกาสได้ไปต้องทำงานของตนเองตลอด และที่บ้านไม่ได้ทำการเกษตรกรรมใดๆ ตลอดจนไม่มีค่าจ้างเลยไม่ไป

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง (47.40%) ที่มีความคิดเห็นว่ายุคปัจจุบันมีความเหมาะสมที่ควรดำรงรักษาการสลายมือไว้ต่อไปอีก ทั้งนี้เพราะว่าการสลายมือเป็นสิ่งที่ดีแสดงถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ทำให้คนในท้องถิ่นมีความผูกพันกันก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในทุกขณะ เป็นการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยประหยัดเวลาและเงินทองในการทำงานได้มากและยังเป็นวัฒนธรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนเมือง ตลอดจนควรมีการถ่ายทอดต่อไปยังคนรุ่นใหม่ว่าจะได้รู้จักและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในส่วนนี้นักเรียนยังมีความคิดเห็นว่ายุคควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบบ้าง โดยไม่ควรมีการดื่มเหล้า และควรมีการทำในกิจกรรมอื่น ๆ อีก แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยทีเดียว (52.60%) ที่คิดว่าไม่ควรรักษาไว้ต่อไป ทั้งนี้เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักการสลายมือ และมองว่าปัจจุบันมีการเปลี่ยนไปใช้วิธีจ้างด้วยเงินกันมาก เป็นการเสียเวลาและยังคิดว่าบางครั้งอาจจะเกิดความไม่ยุติธรรม

ด้านการจัดระบบ มีนักเรียนจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (36.60%) ที่จะนำการสลายมือไปใช้ในการทำงานที่จำเป็นบางอย่าง ทั้งนี้เพราะว่างานบางอย่างบางครั้งเราก็สามารถทำเองได้ไม่ต้องมีการไปช่วยเหลือกัน และมองว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ควรมีการทำกันอย่างแพร่หลาย และมีนักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (63.40%) ที่ไม่นำการสลายมือไปใช้ในการทำงาน ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ นักเรียนไม่รู้จักการสลายมือเลย ไม่รู้ว่าจะนำไปใช้กับงานใดบ้าง และเขาทำกันอย่างไร ตลอดจนไม่เป็นที่นิยมกันแล้วในยุคปัจจุบัน ชี้แจงทำ ไม่มีความจำเป็น และไม่เคยทำงานที่มีการสลายมือเลย

ด้านการเกิดกิจนิสัย นักเรียนประมาณสองในห้าส่วน (42.60%) ที่คาดว่าจะศึกษาค้นคว้าหรือนำการสลายมือไปใช้ต่อไปในอนาคต โดยที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก (13.20%) ที่

คาดว่าจะทำเป็นประจำตลอดไปทั้งนี้เพราะว่าเป็นประเพณีของเราที่แสดงถึงความมีน้ำใจ ความสามัคคี ความเชื่อเพื่อต่อกัน การพึ่งพาอาศัยกัน เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และจะได้รู้จักการสละม้อมากยิ่งขึ้น นักเรียนอีกส่วนหนึ่ง (29.40%) ที่คาดว่าจะทำเป็นบางครั้งตลอดไป ทั้งนี้มีเหตุผลร่วมกันว่าไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการเท่าไร งานบางอย่างก็ไม่จำเป็นต้องมีการทดแทนกัน เป็นการช่วยรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีมานานแล้ว เพื่อจะได้ให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักศึกษาค้นคว้าต่อไป เป็นการช่วยฝึกให้เราทำงานเป็น ช่วยประหยัดเงินทองและเวลา ตลอดจนเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีคนนิยมทำกันมากนัก

ในเรื่องการแต่งกายชุดพื้นเมือง นักเรียนส่วนใหญ่ (71.83%) ที่รู้จักว่าการแต่งกายชุดพื้นเมืองมีรูปแบบการแต่งอย่างไร และแต่งกันในโอกาสใดบ้าง ส่วนที่เหลือ (28.20%) เกิดความไม่แน่ใจว่าการแต่งกายแบบไหนที่เป็นของคนเมืองจริง ๆ เพราะเห็นมีการแต่งกันหลายรูปแบบต่าง ๆ กันไป

ด้านการตอบสนอง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (75.21%) ที่เคยแต่งชุดพื้นเมือง โดยแยกเป็นเคยแต่งเป็นประจำ (12.96%) เคยแต่งเป็นบางครั้ง (59.34%) และไม่เคยแต่งแต่เคยศึกษาจากหนังสือและจากคนอื่นในท้องถิ่น (2.91%) โดยต่างมีความคิดเห็นร่วมกันว่าเป็นวัฒนธรรมที่สวยงามโดดเด่นแสดงความเป็นเอกลักษณ์ได้ชัดเจน มีความเหมาะสมกับการแต่งเข้าร่วมงานพิธีสำคัญต่าง ๆ เช่น งานประเพณีท้องถิ่น แต่งไปวัด แต่งไปร่วมงานบุญต่าง ๆ เป็นการช่วยอนุรักษ์ความเป็นคนเมืองไว้ เป็นชุดที่มีความสวยงามสุภาพเรียบร้อย มีบางส่วนที่เคยแต่งเพราะได้รับการขอร้องหรือบังคับให้แต่ง เช่น ให้นักเรียนแต่งทุกวันศุกร์ หรือแต่งเข้าร่วมการแสดงในงานต่าง ๆ มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก (24.80%) ที่ไม่เคยแต่งเพราะไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการได้ สบายปัจจุบันไม่ค่อยนิยมแต่งกันมาก ไม่ค่อยชอบ ร้อนและอึดอัด ไม่ใช่คนเมือง ไม่มีชุดให้แต่ง และชุดมีราคาแพง

ด้านการให้คุณค่า นักเรียนเกือบทั้งหมด (89.39%) โดยที่แยกเป็นนักเรียนที่มีความคิดเห็นว่าควรมีการส่งเสริมให้แต่งแบบเดิม (75.87%) ทั้งนี้มีเหตุผลร่วมกันว่าจะได้เป็นการช่วยอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ ให้มีสืบทอดต่อไปเพราะใกล้จะสูญหายแล้ว เป็นชุดที่มีความสวยงามสุภาพเรียบร้อย จะได้เป็นการช่วยโฆษณาเชิญชวนให้คนมาเที่ยวและซื้อสินค้าเสื้อผ้าของเราตลอดจนคนรุ่นใหม่ทำตามสมัยนิยมมากจนน่าเป็นห่วง และในส่วนที่เห็นว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความเหมาะสม (13.52%) คือปรับรูปแบบให้ทันสมัยขึ้น บางโอกาสควรใส่กางเกง

แทนผ้าถุง ควรมีการออกแบบลวดลาย สีสันให้มีความสวยงามมากกว่านี้ ในเรื่องนี้มีนักเรียนจำนวนน้อย (10.61%) ที่มีความคิดเห็นว่าควรเลิกแต่งได้แล้ว ทั้งนี้เพราะว่าปัจจุบันเป็นยุคที่มีความทันสมัยต้องอาศัยความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว การแต่งกายชุดพื้นเมืองจึงไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะเช่นนี้เพราะจะทำให้เคลื่อนไหวได้ช้าใส่แล้วจะต้องระวังตัวมาก โดยเฉพาะผู้หญิง นอกจากนี้ชุดพื้นเมืองยังมีราคาค่อนข้างแพง โอกาสใส่ก็มีไม่มาก

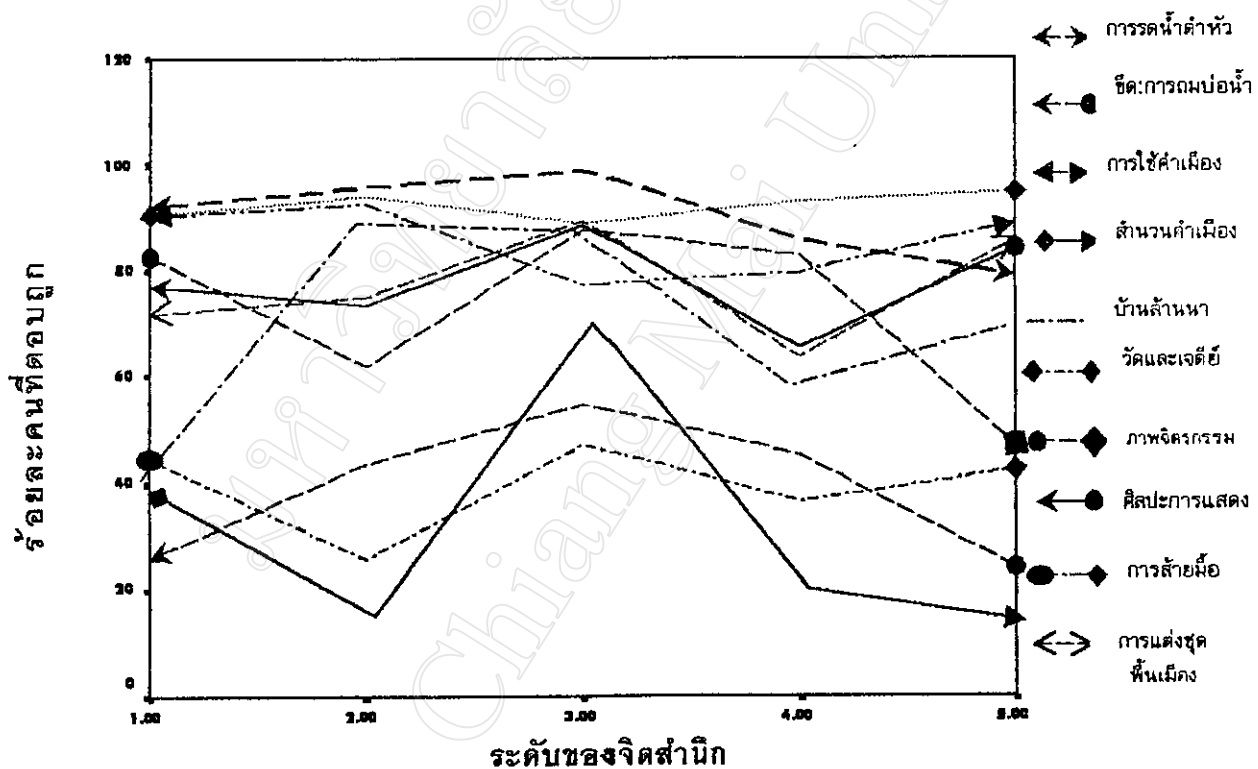
ด้านการจัดระบบ นักเรียนจำนวนเกินครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (63.40%) ที่มีความคิดเห็นว่าชุดพื้นเมืองควรแต่งกันตามปกติทั่ว ๆ ไปและเฉพาะเมื่อมีงานสำคัญ ๆ โดยมีจำนวนไม่มากนัก (11.54%) ที่คิดว่าจะแต่งชุดพื้นเมืองตามปกติและหาโอกาสแต่งบ่อย ๆ ทั้งนี้เพราะต้องใส่มาโรงเรียนเป็นประจำอยู่แล้ว ต้องใส่ไปร่วมงานศพ และยังคงคิดว่าเป็นชุดที่ใส่แล้วสบาย ชอบใส่ ตลอดจนเป็นคนเมืองต้องใส่ชุดของคนเมืองบ่อย ๆ มีนักเรียนเกินครึ่งเล็กน้อย (51.86%) ที่คิดว่าจะแต่งเฉพาะเมื่อมีงานสำคัญ ๆ เช่นงานประเพณีของท้องถิ่น งานบุญต่าง ๆ แต่งตามเทศกาล แต่งเข้าร่วมงานพิธีที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะว่ามีความเหมาะสม สวยงามและสุภาพเรียบร้อย เป็นการช่วยรักษาวัฒนธรรมแบบคนเมืองรักษาเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้ ที่เหลือนอกจากนั้น (36.60%) เป็นนักเรียนที่แต่งโดยการถูกบังคับหรือขอร้อง และไม่แต่งเลยไม่ว่าโอกาสใด ๆ ทั้งนี้เพราะว่าเป็นกฎของโรงเรียนที่กำหนดไว้กลัวถูกทำโทษ ไม่มีโอกาสแต่ง ไม่มีชุด ตลอดจนไม่อยากแต่งเพราะอาย ชุดพื้นเมืองไม่เหมาะสมกับตัวเอง

ด้านการเกิดกิจนิสัย นักเรียนเกือบทั้งหมด (85.80%) ที่คาดว่าจะแต่งชุดพื้นเมืองตลอดไป โดยแยกเป็นแต่งเป็นประจำตลอดไป (13.60%) โดยมีเหตุผลเพราะว่าจะได้ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายของคนเมืองไว้ ต้องใส่ไปโรงเรียนเป็นประจำทุกวันศุกร์ ชอบใส่อยู่กับบ้าน และคาดว่าจะแต่งเป็นบางครั้งตลอดไป และพยายามหาโอกาสใส่ให้บ่อยที่สุด (72.20%) โดยที่มีเหตุผลเพราะว่าเป็นชุดที่มีความเหมาะสมกับงานพิธีสำคัญต่าง ๆ มีความสวยงาม สุภาพเรียบร้อย เป็นวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของคนเมืองควรช่วยกันอนุรักษ์ไว้ต่อไป นอกจากนี้แล้วจะแต่งเมื่อมีโอกาสแล้วแต่อารมณ์ และในอนาคตอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนไปนิยมการแต่งกายแบบอื่นก็เป็นไปได้ ส่วนที่เหลือมีจำนวนไม่มากนัก (14.20%) ที่คาดว่าจะเลิกแต่ง ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนไม่ชอบ ไม่น่าสนใจ ไม่อยากแต่ง ใส่แล้วทำให้รู้สึกร้อนและอึดอัด ไม่ทันสมัย คนไม่นิยมใส่กันมาก ไม่มีชุด ตลอดจนไม่รู้ว่าจะแต่งในงานหรือโอกาสใดบ้าง

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าในเรื่องของการส่ายมือ นักเรียนมีจิตสำนึกต่ำในทุก ระดับ แสดงให้เห็นว่าถ้านักเรียนจะมีการเกิดจิตสำนึกจนถึงขั้นการนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยในเรื่องของการส่ายมือน่าจะต้องเกิดจิตสำนึกในขั้นต้นมาก่อน ในส่วนของการแต่งกายชุดพื้นเมืองนักเรียนมีจิตสำนึกอยู่ในระดับสูง เพราะนักเรียนเกิดจิตสำนึกสูงในเกือบทุกระดับ ยกเว้นการจัดระบบที่นักเรียนอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก อาจเป็นเพราะว่าในส่วนนี้มีการใช้กฎเกณฑ์เข้ามากำหนดให้คนเกิดจิตสำนึกก็เป็นไปได้

ในส่วนแนวโน้มของการเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละเรื่องนั้นจะได้นำเสนอในรูปของแผนภาพ 3 ดังต่อไปนี้

แผนภาพ 2 ระดับของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามเนื้อหาที่เป็นตัวแทน

จากแผนภาพ 2 ระดับของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยรวมแล้วนักเรียนมีจิตสำนึกสูงในเกือบทุกเรื่องในเกือบทุกระดับของจิตสำนึก ยกเว้นในเรื่องชีวิต: ความเชื่อเรื่องการห้ามถมบ่อน้ำ ลำนวนสุภาวศิตคำเมืองและการส่ายมือ ทั้งนี้เพราะว่ามีคำร้อยละต่ำในเกือบทุกระดับของจิตสำนึก แต่คนส่วนใหญ่มีการเห็นคุณค่ามากในทุกเรื่อง หลังจากนั้นเริ่มมีจำนวนคนน้อยลงที่เกิดจิตสำนึกในชั้นการจัดระบบและการเกิดกิจนิสัย เมื่อพิจารณาปริมาณความมากน้อยของการเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่คนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกอยู่ในระดับสูงเกือบทุกระดับได้แก่ เรื่องการรดน้ำคำหัว การใช้ภาษาคำเมือง บ้านแบบล้านนา วัดและเจดีย์ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนา การแต่งกายชุดพื้นเมือง ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่คนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกอยู่ในระดับต่ำเกือบทุกระดับได้แก่เรื่อง ชีวิต: ความเชื่อเรื่องการห้ามถมบ่อน้ำ ลำนวนสุภาวศิตคำเมือง และการส่ายมือ

4. คู่มือการใช้แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คู่มือการใช้แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย ความหมายของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น วัตถุประสงค์ ลักษณะของแบบวัด ขั้นตอนการสร้างแบบวัด คุณภาพของแบบวัด วิธีดำเนินการวัด เกณฑ์การให้คะแนน การแปลผลคะแนนมาตรฐานที่ และการแปลผลที่ได้จากการวัด

ความหมายของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง แบบวัดที่ใช้วัดความรู้สึกตระหนักความรักแท้ ห่วงแหน ให้ความสำคัญรับผิดชอบ ต้องการปกป้องรักษาในสิ่งที่เป็นของส่วนรวมและเหตุผลในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวทำให้ทราบถึงการมีหรือไม่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น และถ้ามีจัดอยู่ในระดับสูงหรือต่ำ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและกึ่งปลายเปิดที่กำหนดข้อความหรือสถานการณ์ให้ตอบพร้อมกับระบุเหตุผลในการตอบ

วัตถุประสงค์

แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสร้างขึ้นเพื่อนักการศึกษา ครู อาจารย์ นักพัฒนา นักสังคมวิทยาและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

ท้องถิ่น ได้นำไปวัดและประเมินผลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ว่ามีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูง ต่ำหรือไม่มีเลยในเรื่องใดบ้าง และเหตุผลของการมีหรือไม่มีนั้นคืออะไร เพื่อที่จะหาทางปรับปรุงแก้ไข พัฒนาในส่วนที่นักเรียนเกิดจิตสำนึกต่ำหรือไม่มีเลย และยังได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นให้มีการรักษา รำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นต่อไป เพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมในด้านการพัฒนา การเมือง การศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่และอื่น ๆ

ลักษณะของการวัด

แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแบบวัดที่ให้นักเรียนเขียนรายงานความรู้สึกนึกคิด มุมมอง ทักษะ ของตนเองที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ในเรื่องธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศาสนา ภาษาและวรรณกรรม ศิลปกรรมและโบราณคดี การละเล่น ดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ และชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ โดยกำหนดเป็นสถานการณ์หรือข้อความ และในตัวเลือกแต่ละตัวเลือกจะเว้นที่ว่างไว้ตอนท้าย เพื่อให้นักเรียนตอบแสดงเหตุผลในการเลือกตอบในตัวเลือกนั้น จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 53 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

การสร้างแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึก วัฒนธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างแบบวัดจิตพิสัย การวัดคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดจิตพิสัยของมนุษย์ โดยเน้นแนวคิดของแคทไวลและคณะ

ขั้นที่ 2 ทำการรวบรวม พฤติกรรม ความหมาย ขอบเขต ของจิตสำนึก วัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละหมวดหมู่โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้รู้ในชุมชน จำนวน 20 คน ในเรื่องความหมาย ขอบเขตของวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เด่นชัดแสดงความเป็นเอกลักษณ์มากที่สุด รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและใช้แบบสอบถามปลายเปิดสอบถามจากครูอาจารย์ในหมวดสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยม

ศึกษาตอนต้นจำนวน 20 คน และ 100 คน ตามลำดับ โดยที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ต้องเคยอาศัยอยู่ในเชียงใหม่อย่างน้อย 5 ปี

ขั้นที่ 3 ทำการรวบรวมตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละหมวด ความหมายของจิตสำนึก พฤติกรรมที่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ความหมาย และขอบเขตของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้จากข้อ 2

ขั้นที่ 4 ทำการสรุปรวบรวมพฤติกรรมที่ได้จากข้อ 3 แล้วนำพฤติกรรมในแต่ละหมวดหมู่ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม พฤติกรรมและจิตวิทยา พิจารณาพฤติกรรมเหล่านี้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่ พิจารณาความสอดคล้อง 3 ใน 4 คน

ขั้นที่ 5 นำลักษณะที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของคนเมืองที่รวบรวมได้ มาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ตามหมวดหมู่ของวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้ง 5 หมวด นำไปสอบถามผู้อาวุโสและผู้รู้ในท้องถิ่น พิจารณาจากความถี่สูงสุดที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม นำไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาเลือกตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละหมวดออกมา

ขั้นที่ 6 นำพฤติกรรมที่ได้มาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยใช้ตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ละหมวดมาเป็นเนื้อหาในการสร้างตามแนวคิดของแครทไวลและคณะ โดยที่แต่ละข้อแทนระดับความรู้สึกทั้ง 5 ระดับ ได้คำถามหมวดละ 10 ข้อ แยกเป็นเรื่องละ 5 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามที่ถามตัวนักเรียนโดยตรงและมีบางส่วนที่เป็นสถานการณ์ โดยที่ในหมวดดนตรี การละเล่นและการพักผ่อนหย่อนใจ สร้างข้อคำถามเป็นภาพรวมทั้งหมดไม่ได้แยกเป็นเรื่องตามเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นหมวดนี้จะมีข้อคำถาม 5 ข้อ แต่จะไปเพิ่มที่หมวดศิลปกรรมและโบราณคดีให้มีจำนวนตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสามเรื่อง ได้คำถามทั้งหมดจำนวน 54 ข้อ

ขั้นที่ 7 ยึดแบบวัดฉบับแรกที่เราสร้างขึ้นทั้งหมด 54 ข้อ เป็นหลักสร้างแบบวัดฉบับที่สองให้ข้อคำถามส่วนใหญ่ เป็นสถานการณ์ถามโดยอ้อม มีบางส่วนที่เป็นข้อคำถามที่ถามนักเรียนโดยตรง และมีลักษณะเป็นคู่ขนานกับฉบับที่หนึ่งโดยให้มีจำนวนข้อเท่ากับฉบับแรกในทุกหมวดและทุกเรื่องที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นจะได้ข้อคำถามทั้งหมด 54 ข้อ

ขั้นที่ 8 นำแบบวัดทั้งสองฉบับไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ลองทำแล้วร่วมกันอภิปรายถึงจุดบกพร่อง ข้อดีและข้อเด่นของแบบวัดทั้งสองแบบเป็นรายข้อ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการใช้ภาษา การถามเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น และถามเพื่อให้ได้คำตอบที่แท้จริง นำไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาข้อคำถามของแบบวัดทั้งสองฉบับเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา ลักษณะของการถาม รูปแบบของข้อคำถาม เกณฑ์การให้คะแนน พร้อมทั้งตรวจสอบว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดความรู้สึกได้ตรงกับความรู้สึก ตามแนวคิดของแคทไวลและคณะในแต่ละลำดับขั้นหรือไม่

ขั้นที่ 9 นำข้อคำถามทั้งสองฉบับที่ได้จากข้อ 8 มาปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสมแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับ นำไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบเพื่อหารูปแบบของคำตอบและหาข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามในแต่ละข้อและแต่ละหมวด

ขั้นที่ 10 นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้ง 2 ฉบับไปทดลองใช้ครั้งหนึ่งแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบค่าที (t-test) ปรับปรุงข้อที่มีค่า อำนาจจำแนกต่ำ และหาจุดอ่อนหรือจุดบกพร่องของแบบวัด

ขั้นที่ 11 นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้ง 2 ฉบับ ไปทดลองใช้ครั้งที่สองเพื่อหาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบค่าที (t-test) คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับตั้งแต่ .05 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ จะได้ข้อสอบทั้งสองฉบับ จำนวนฉบับละ 54 ข้อ

ขั้นที่ 12 คัดเลือกข้อคำถามจากแบบวัดทั้งสองฉบับเพื่อรวมให้เป็นฉบับเดียวกัน โดยคัดเลือกเอาข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงในแต่ละฉบับที่วัดความรู้สึกในระดับเดียวกันมาเพียงข้อเดียว ถ้าหากระดับใดมีข้อคำถามมากกว่าหนึ่งข้อ ก็จะเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงที่สุดมาเพียงข้อเดียว เช่นเดียวกัน จะได้คำถามในแต่ละเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่องละ 5 ข้อ ยกเว้นเนื้อหาเรื่องสำนวนสุภาษิตคำพังเพยคำเมือง ในหมวดภาษาและวรรณกรรม และเรื่องการล้ำมือ ในหมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการที่มีข้อคำถามเรื่องละ 6 ข้อ ทั้งนี้เพราะว่าคำถามในข้อดังกล่าวใช้เป็นข้อตรวจสอบความคงที่และความตั้งใจตอบวัด ได้แก่ข้อ 21 และข้อ 45 และ ในส่วน

ของคำถามที่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกันตามสถานการณ์ที่ไม่สามารถจะตอบได้สมบูรณ์ในข้อเดียว ได้ แก่ข้อคำถามข้อที่ 13 - 14 จะได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 53 ข้อ

ขั้นที่ 13 นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 610 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

ขั้นที่ 14 หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่วัดความรู้สึกในแต่ละระดับ กับคะแนนรวมของแบบวัดทั้งฉบับแล้วทดสอบนัยสำคัญด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

ขั้นที่ 15 นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่นักเรียนเขียนตอบแล้ว พร้อมกับคู่มือการให้คะแนนและรูปแบบของการตอบไปให้ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน นำผลที่ได้หาความสอดคล้องของการให้คะแนนแบบวัดในแต่ละข้อว่าให้คะแนนในแต่ละข้อได้ตรงกันมากน้อยเพียงใดโดยใช้ค่าเฉลี่ย พิจารณาความสอดคล้องของการให้คะแนนตรงกัน ที่ระดับค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ขั้นที่ 16 นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นไปวัดกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในข้อ 3 จำนวน 1,065 คน เพื่อหาระดับของจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมกับหาเกณฑ์ปกติของแบบวัดโดยแปลงคะแนนดิบให้เป็น คะแนนมาตรฐาน ที (Normalized T-Score)

คุณภาพของแบบวัด

หาคุณภาพของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงประจักษ์ (Face Validity) โดยการพิจารณาร่วมกันของคณะอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับผู้วิจัยจนมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งสาม แสดงว่าแบบวัดทุกข้อรายการมีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์จริงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 2 ใน 3 คน

2. อำนาจจำแนก (Discrimination) นำแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นไป วัดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 200 คน โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ ที่ระดับ .01 จำนวน 13 ข้อ และที่ระดับ .001 จำนวน 35 ข้อ แสดงว่าแบบวัด จิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมีอำนาจจำแนกจริงทุกข้อ

3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง(Construct Validity) ของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น นำแบบวัดไปวัดกับนักเรียนจำนวน 610 คน นำคะแนนที่ได้ไปหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อที่วัดในแต่ละระดับความรู้เกี่ยวกับคะแนนรวมทั้งฉบับ นำค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เปลี่ยนเป็นค่าพิชเชอร์ซี (Z_r) หาค่าพิชเชอร์ซีเฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) นำค่าพิชเชอร์ซีเฉลี่ยเปลี่ยนกลับไปเป็นค่าสหสัมพันธ์จากตารางพิชเชอร์ซีได้ค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 แสดงว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเป็นที่น่าพอใจ

4. ความเชื่อมั่น(Reliability) หาโดยการนำแบบวัดไปวัดกับนักเรียน จำนวน 610 คน นำผลที่ได้มาหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 ซึ่งอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของการ์เรตต์ แสดงว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้

5. เกณฑ์ปกติ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้คะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) ปรากฏว่าคะแนนที่ปกติของแบบวัด มีช่วงอยู่ระหว่าง 18 - 82

วิธีดำเนินการสอบ

ในการดำเนินการสอบแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ลักษณะของผู้สอบ ควรมีความสามารถในการอ่านและการเขียนอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ได้พอสมควร เป็นแบบวัดที่ใช้วัดเป็นรายบุคคล
2. เวลาที่ใช้ในการวัด ไม่ควรมีจำกัดเวลาควรให้นักเรียนทำไปเรื่อย ๆ จนเสร็จ เพราะถ้ากำหนดเวลาอาจทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนไปจากความจริง อาจจะแบ่งให้นักเรียนทำแบบวัดเป็นตอนเพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เกิดอาการล้ามากเกินไป จากการเก็บข้อมูลพบว่านักเรียนที่มีทักษะในการอ่านและการเขียนอธิบายได้ดีจะทำแบบวัดเสร็จภายในเวลา 1 ชั่วโมง 20 นาที แต่นักเรียนที่มีทักษะการอ่านและการเขียนอธิบายความอ่อน จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยแล้วเวลาในการสอบ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 50 นาที
3. ผู้ดำเนินการสอบแจกแบบวัดให้นักเรียน

4. ผู้ดำเนินการสอบอธิบายชี้แจงวิธีการตอบแบบวัดเน้นให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวัดพร้อมทั้งตอบข้อซักถามของนักเรียน นอกจากนี้แล้วควรเน้นให้นักเรียนเห็นว่าแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนี้เป็นแบบวัดความคิดเห็น ถ้านักเรียนเห็นด้วยกับรายการที่ให้เลือกข้อใดก็ให้เลือกเลยโดยที่ ในการเลือกตอบนักเรียนต้องเขียนระบุเหตุผลในการเลือกกรายการนั้นด้วยทุกครั้งไม่ต้องกลัวว่าจะเลือกหรือเขียนผิด ถ้าข้อใดไม่มีรายการเลือกที่ตรงกับความ คิดเห็น ความรู้สึก ของนักเรียน นักเรียนสามารถเขียนสิ่งที่ตรงกับความ รู้สึกจริงของนักเรียนที่มีต่อข้อนั้นลงในแบบวัดที่ตรงกับข้อนั้นได้เลย การทำแบบวัดในครั้งนี้ไม่มีผลต่อคะแนนตัดสินได้หรือตกของนักเรียนแต่ประการใด เป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าสอบเท่านั้นนักเรียนไม่ต้องเขียนชื่อเลขที่หรือรหัสใด ๆ ลงในแบบวัดเลย และคำตอบของผู้สอบจะเก็บไว้เป็นความลับ ผู้ดำเนินการสอบควรเขียนเลขที่หรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ภายหลังจากที่นักเรียนสอบเสร็จแล้ว

5. ผู้ดำเนินการสอบให้สัญญาณเริ่มลงมือทำโดยที่อนุญาตให้นักเรียนสามารถซักถามได้ในกรณีที่ปัญหาขึ้นระหว่างการตอบแบบวัด

6. เมื่อนักเรียนคนใดทำแบบวัดเสร็จก่อนก็ให้วางแบบวัดที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้วบนโต๊ะที่นั่งสอบ แล้วให้ออกไปรออยู่ข้างนอกห้องสอบอย่างเงียบ ๆ ควรย้าให้นักเรียนตรวจความเรียบร้อยของในตอบก่อนที่จะออกห้องสอบ

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนและการตีค่าคะแนนของแบบวัดได้ผ่านการหาความเชื่อมั่นโดยหาความสอดคล้องคล้อยจากผู้ใช้เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแบบวัดที่นักเรียนทำฉบับเดียวกันจำนวน 10 คน ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 โดยมีหลักการพิจารณาดังนี้

แบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดออกเป็นกลุ่มตามการให้คะแนนได้ 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่เป็นแบบปลายเปิดให้นักเรียนเขียนตอบมี จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1, 11, 17, 28, 33, 43, 49

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่เป็นแบบกึ่งเลือกตอบและปลายเปิดที่มีตัวเลือกเป็นนิเสธกันในลักษณะ 2 ข้างมีจำนวน 25 ข้อ ได้แก่ข้อ 3, 6, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 45, 46, 47, 51

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่เป็นแบบกึ่งเลือกตอบและปลายเปิดที่มีตัวเลือก โดยที่ตัวเลือกจะมีลำดับของความเข้มข้นของพฤติกรรม จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 4, 5, 9, 12, 16, 24, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 39, 44, 48, 50, 53

กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่เป็นแบบกึ่งเลือกตอบและปลายเปิด โดยที่ตัวเลือกมีลักษณะที่เป็นอิสระจากกัน ได้แก่ข้อ 52

เกณฑ์การตีค่าคะแนน แบ่งได้เป็น 3 เกณฑ์ ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4 ถ้าตอบได้ตรงหรือสอดคล้องกับรูปแบบของคำตอบที่ถูกได้ คะแนน 1 คะแนนถ้าตอบนอกเหนือจากรูปแบบของคำตอบ ได้ 0 คะแนน

รูปแบบคำตอบของกลุ่มที่ 1 มีดังนี้

ข้อ (1) ประเพณีการนําคำหว่า คือ ประเพณีที่บุคคลแสดงความเคารพ ความรัก ความนับถือ ความกตัญญู ขอบขมา ขอโทษ ขอขมาขอพร ที่ทำต่อบุคคลที่อาวุโสกว่าที่เขาเคารพนับถือมีพระคุณต่อเขา เขาเคยล่วงเกินไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ หรือเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป เช่น บุคคลที่มีอำนาจ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น หรือผู้เฒ่าผู้แก่ในท้องถิ่น

โดยมีคุณค่าที่แฝงไว้ดังนี้ ทำให้คนรู้จักความกตัญญู รู้จักการขอโทษ ขออภัย เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลต่างวัยกันหรือบุคคลที่อยู่ห่างกันให้ดีขึ้น เป็นการให้กำลังใจกัน สร้างความอบอุ่น ฯลฯ

พิจารณาการตอบและให้คะแนนดังนี้

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมความหมายข้างต้น หรือตอบคำถามได้ตรงกับประเด็นใด ประเด็นหนึ่งในข้อคำถามนี้ ได้ 1 คะแนน

- นักเรียนตอบนอกเหนือจากกรณีดังกล่าวหรือนักเรียนไม่เขียนตอบเลยได้ 0 คะแนน แต่ถ้าหากข้ออื่นในเนื้อหา นี้ นักเรียนตอบตรงกับรูปแบบคำตอบข้อนี้ จะได้ 1 คะแนน ในข้อนี้ด้วย

ข้อ (11) พิจารณาการตอบและให้คะแนนดังนี้

- ถ้านักเรียนยกตัวอย่างได้ถูกต้อง เช่น กิน หมายถึงรับประทาน บั๊ หมายถึงไม่รู้ เป็นต้น ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนตอบถูกไม่ครบ 5 คำ หรือไม่ได้บอกความหมายมา ด้วย ก็ยังได้ 1 คะแนน

- ถ้านักเรียนตอบไม่ถูกหรือไม่ตอบเลย ได้ 0 คะแนน

ข้อ (17) ความหมายของสำนวนมีดังนี้

- สำนวน ไม่อ่อนป่ห่อนหัก คนหลวักนักสู่อ่อนน้อม หมายถึง คนฉลาดรู้จักมีสัมมาคารวะ

- สำนวน ดอกกำลังจี๋ อย่าไปคลีหือมันบาน หมายถึง ไม่ควรทำอะไรก่อนถึงเวลาอัน

สมควร (การชิงสุกก่อนห่าม แต่งงานก่อนถึงเวลาอันสมควร)

- สำนวน พิกมีบ้านเหนือ เกอมีบ้านใต้ หมายถึง การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปัน

- สำนวน จะนั่งหือผ่อตี จะหนีหือผ่อกัน หมายถึง การจะทำสิ่งใด ๆ ก็ตามต้องรู้จัก

ระมัดระวัง คิดให้รอบคอบ รู้จักคิดก่อนทำเสมอ

- สำนวน ดำน้ำหือหันทราย นอนหงายหือหันฟ้า หมายถึง การกระทำสิ่งใดก็ตามต้อง

ทำอย่างจริงจัง ให้สำเร็จลุล่วงไป

พิจารณาการตอบและให้คะแนนดังนี้

- เขียนความหมายถูกต้องอย่างน้อย 1 สำนวน ให้ข้อนี้ 1 คะแนน

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมกับความหมายดังกล่าวข้างต้น ได้ 1 คะแนน

- ตอบไม่ตรง ไม่สอดคล้อง หรือไม่ครอบคลุมความหมายข้างต้นหรือไม่ตอบหรือเลือก

ตอบตัวเลือก “ไม่รู้จัก/ไม่รู้ความหมาย/ไม่เคยได้ยิน สำนวนเหล่านี้ ” ได้ 0 คะแนน

ข้อ (28) วัตถุประสงค์มาเพื่อ ไว้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อสร้างศรัทธา เพื่อให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ท้องถิ่นเพื่อเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมด้านจิตใจของท้องถิ่น สืบทอดพระพุทธศาสนา ไว้ทำบุญตักบาตร ฝึกฝนจิตใจให้สงบ สงบจิตสงบใจ เป็นที่พึ่งของคนยากจน จัดงานรื่นเริงของชุมชน เป็นที่บวชเรียน เป็นที่เก็บสมบัติเก่า เป็นแหล่งความรู้ของท้องถิ่น เป็นที่พบปะกันของคนในท้องถิ่น เป็นสถานที่อบรมกล่อมเกลาคคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ฯลฯ

พิจารณาการตอบและให้คะแนนดังนี้

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมความหมายข้างต้น หรือตอบคำถามได้ตรงกับประเด็นใด ประเด็นหนึ่งในข้อคำถามนี้ได้ 1 คะแนน

- ไม่ตอบหรือตอบในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความคิดความเชื่อทางศาสนาหรือความถูกต้องตามความคาดหวังของสังคมหรือกรณีอื่น ๆ ที่ขัดแย้งต่อความเป็นไปได้ ได้ 0 คะแนน แต่ ถ้าหากข้ออื่นในเนื้อหาที่นักเรียนตอบตรงกับรูปแบบคำตอบข้อนี้ จะได้ 1 คะแนนในข้อนี้ด้วย

ข้อ (33) ภาพจิตรกรรมฝาผนัง คือ ภาพที่เขียนเป็นเรื่องราวเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวบางอย่างที่ต้องการสื่อสาร ให้คนดูเข้าใจถึงเรื่องราวหรือแนวคิดที่แฝงไว้ มักจะเขียนตามผนังของสถานที่สำคัญเช่น วัดถ้ำ หรือสถานที่สำคัญอื่นๆ ที่เป็นหรือเคยเป็นศูนย์กลางของชุมชนโดยที่ภาพเหล่านี้ มีคุณค่าทางด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติพันธุ์ วิวัฒนาการ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

พิจารณาการตอบและการให้คะแนนดังนี้

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมความหมายข้างต้น หรือตอบคำถามได้ตรงกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งในข้อคำถามนี้ ได้ 1 คะแนน

- ตอบนอกเหนือจากกรณีแรก หรือไม่เขียนตอบเลย ได้ 0 คะแนน

ข้อ (43) การส่วยมื่อ(ส่วยวัน) คือ การตอบแทนการช่วยทำงานด้วยแรงงาน ส่วนใหญ่จะนิยมใช้กับงานที่ต้องใช้แรงงานคนจำนวนมาก งานที่เกินวิสัยที่จะทำด้วยตนเองได้เสร็จทันเวลาหรืองานขนาดใหญ่ที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ถ้าเสร็จไม่ทันก็จะเกิดความเสียหายได้ อันได้แก่ งานบุญต่าง ๆ งานศพงานที่เกี่ยวกับการเกษตร งานที่เป็นของส่วนรวม ทำเพื่อเป็นการช่วยเหลือกัน ซึ่งแสดงถึงความเห็นใจซึ่งกันและกัน การมีน้ำใจ ความสามัคคีกันของคนในท้องถิ่น

พิจารณาการตอบและการให้คะแนนดังนี้

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมความหมายข้างต้น หรือตอบคำถามได้ตรงกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งในข้อคำถามนี้ ได้ 1 คะแนน

- ตอบนอกเหนือจากกรณีแรกหรือไม่เขียนตอบเลย ได้ 0 คะแนน

- ถ้าตอบข้อนี้ผิด ข้อ 44 – 48 ก็จะให้คะแนน เป็น 0 ทั้งหมด

ข้อ (49) การแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองมีรูปแบบการแต่งคือ ผู้ชายใส่เสื้อคอจีน (เหมือนเสื้อหม้อฮ่อม) มีสีสันหลากหลายเน้นความสวยงามสดใส ใส่กางเกงขาก๊วย หรือกางเกงรูปทรงสมัยนิยมอาจจะคาดผ้าขาวม้าหรือไม่คาดก็ได้ ส่วนผู้หญิงใส่เสื้อแขนกระบอก แขนยาวหรือสั้นคอกลมหรือคอตั้งผ้าอกตลอด ติดกระดุมแป็บหรือเสื้อแบบผู้ชาย นุ่งผ้าขึ้นเน้นสีสันสวยงามสดงดงามมีลวดลายแนวขวางตรงชายผ้าขึ้น อาจเป็นลายตีนจกหรือลายน้ำไหล นิยมแต่งเข้าร่วมงานตามเทศกาลต่าง ๆ หรือเข้าร่วมงานสำคัญ ๆ เช่น สงกรานต์ ร่วมงานศพ งานบุญอื่น ๆ

พิจารณาการตอบและการให้คะแนนดังนี้

- ตอบได้ตรง สอดคล้องหรือครอบคลุมความหมายข้างต้น หรือตอบคำถามได้ตรงกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งในข้อคำถามนี้ ได้ 1 คะแนน

- ตอบนอกเหนือจากกรณีแรกหรือไม่เขียนตอบเลย ได้ 0 คะแนน แต่ถ้าหากข้ออื่นในเนื้อหา นักเรียนตอบตรงกับรูปแบบคำตอบข้อนี้ จะได้คะแนน 1 คะแนน ในข้อนี้ด้วย

ข้อ (52) พิจารณาการตอบและการให้คะแนนดังนี้

- เลือกตอบแต่งตามปกติ เฉพาะเมื่อมีงานสำคัญ และพยายามใส่ให้บ่อยที่สุด โดยที่ระบุเหตุผลในลักษณะที่เห็นคุณค่า ภูมิใจ ชื่นชอบ ตระหนักในความสำคัญ ต้องการรักษาไว้ ต้องการสืบทอด เป็นต้น ได้ 1 คะแนน

- เลือกตอบเมื่อทางโรงเรียนให้แต่งหรือแต่งตามปกติ เฉพาะเมื่อมีงานสำคัญ พยายามใส่ให้บ่อยที่สุด แต่ระบุเหตุผลในลักษณะทำตามผู้อื่นหรือถูกบังคับให้ใส่ ได้รับการขอร้อง และตรงข้ามกับประเด็นแรก ได้ 0 คะแนน

2. กลุ่มที่ 2 แบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

2.1 ถ้าข้อคำถามมีความหมายเชิงบวก ถ้านักเรียนตอบในลักษณะที่คล้อยตาม สอดคล้อง เห็นด้วยหรือยอมรับได้ 1 คะแนน ถ้าตอบนอกเหนือจากประเด็นดังกล่าว ได้ 0 คะแนน

2.2 ถ้าข้อคำถามมีความหมายเชิงลบ ถ้านักเรียนตอบในลักษณะที่ขัดแย้ง ต่อต้าน ไม่เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนตอบในลักษณะที่ตรงข้ามกับประเด็นแรกได้ 0 คะแนน

หมายเหตุ 1. ข้อใดที่มีตัวเลือก “อื่นๆ..โปรดระบุ” “ไม่แน่ใจ” “ไม่เห็นด้วยกับใครเลย” ถ้านักเรียนเลือกตัวเลือกเหล่านี้ ให้คะแนนศูนย์ในข้อนั้น แต่ถ้าคำตอบสามารถจะจัดเข้าตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง ก็ให้พิจารณาให้คะแนนตามข้อเลือกนั้น

2. สำหรับข้อ 14 ถ้านักเรียนเลือกตัวเลือก " รีบกินให้เสร็จแล้วพากันเดินเลี้ยวออกไป เพราะ.." ให้พิจารณาส่วนที่แสดงเหตุผลก่อน ถ้าหากทำเพราะอาย ได้ 0 คะแนน แต่ถ้าทำเพราะเกรงใจหรือรำคาญที่มีคนมองจึงพากันไปคุยกันต่อที่อื่นได้ 1 คะแนน
3. ในส่วนของข้อ 17 ถ้านักเรียนตอบข้อ 18 และ 19 ตัวเลือกที่สามได้ถูกต้อง ก็จะได้ คะแนน 1 คะแนน ในข้อนี้ด้วย นั้นแสดงว่านักเรียนรู้จักสำนวนคำเมืองอื่นที่ไม่ใช่สำนวน เฉพาะในข้อ 17 ซึ่งก็เสมือนว่าตอบข้อ 17 ได้ถูกต้องด้วย
4. ในส่วนของข้อ 46 และ 51 ถ้านักเรียนเลือกตัวเลือก " ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมดังนี้..." ก็จะได้คะแนน 1 คะแนน เท่ากับตัวเลือกที่หนึ่งด้วย

3. กลุ่มที่ 3 แบ่งได้เป็น 2 กรณีดังนี้

3.1 ถ้าข้อความถามมีความหมายเชิงบวกยึดเกณฑ์ดังนี้

- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นมากที่สุด ได้ 1 คะแนน
- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นปานกลางได้ $\frac{1}{2}$ คะแนน
- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นน้อยหรือไม่มีความเข้มข้นเลยในข้อนั้นได้ 0 คะแนน

หมายเหตุ สำหรับข้อ (53) ตัวเลือกที่สองและสาม มีความเข้มข้นในระดับปานกลางทั้งคู่ถ้าเลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งให้ $\frac{1}{2}$ คะแนน

3.2 ถ้าข้อความถามมีความหมายเชิงลบยึดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นมากที่สุด ได้ 0 คะแนน
- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นปานกลางได้ 0 คะแนน
- เลือกตอบข้อที่มีความเข้มข้นน้อยได้ $\frac{1}{2}$ คะแนน
- เลือกข้อที่ไม่มีความเข้มข้นเลยในข้อนั้น ได้ 1 คะแนน

ยกเว้น ข้อที่ 2,12,24,29,34,39,44,50 จะไม่คำนึงถึงความเข้มข้นเลย ถ้าหากนักเรียนตอบได้สอดคล้อง(เคยทำ เคยใช้ เคยศึกษา หรือถ้ามีโอกาสก็จะทำ) ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่สอดคล้อง ได้ 0 คะแนน

หมายเหตุ 1. การให้คะแนนในแต่ละข้อให้พิจารณาส่วนที่นักเรียนเขียนตอบเป็นหลักโดยพิจารณาว่ามีความสอดคล้องกันกับที่นักเรียนเลือกการกระทำนั้นหรือไม่ ถ้าสอดคล้องให้คะแนนเต็มในข้อนั้น ถ้าไม่สอดคล้องสามารถปรับเปลี่ยนตัวเลือกได้ตามเหตุผลที่นักเรียน

เขียนแล้วจึงพิจารณาให้คะแนนในข้อนั้นตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

2. ข้อ 21 และ 45 ไม่ต้องตรวจให้คะแนนเพราะเป็นข้อที่ใช้ในการตรวจความคงที่และความตั้งใจตอบของนักเรียน

การแปลผล

เกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) การประเมินจากแบบวัด ถ้าต้องการทราบระดับความมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใด ให้พิจารณาเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพรัตกุล, 2520 หน้า 53)

ตั้งแต่ T 65 และสูงกว่า	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงมาก
ตั้งแต่ T 55 – T 64	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสูง
ตั้งแต่ T 45 – T 54	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นพอใช้
เฉพาะ T 50	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับ กลางของกลุ่ม
ตั้งแต่ T 35 – T 44	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่ำ
ตั้งแต่ T 34 และต่ำกว่า	แปลว่า	มีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่ำมาก

ตัวอย่าง ถ้าผู้ตอบแบบวัดจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้คะแนน 35 คะแนน ดูจากเกณฑ์ปกติตรงกับคะแนนที่ 39 ซึ่งอยู่ในช่วง T 35 – T 44 แสดงว่านักเรียนผู้นั้นมีจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ